Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет філології
Кафедра української літератури

Виробнича педагогічна практика (літературна)

Методичні рекомендації до проведення виробничої педагогічної практики (літературної)

для студентів 2-го курсу ОР магістр
спеціальності «А4 Середня освіта А4.01 Українська мова і література»
денної форми здобуття освіти

Затверджено на засіданні кафедри української літератури Протоколом №1 від 26 серпня 2026 року

Івано-Франківськ
2026 р.

ЗМІСТ

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
3. БАЗА, ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ
4. ПРАВА І ОБОВ’ЯЗКИ ЗДОБУВАЧА
5. ЕТАПИ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
6. ПІДСУМКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
7. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
9. ДОДАТКИ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підготовка магістрів спеціальності А4.01 «Середня освіта (Українська мова і література) в освітніх закладах спрямована на формування висококваліфікованих, конкурентноспроможних фахівців, здатних до професійної діяльності, самоосвіти та розв'язання складних завдань у сфері навчання і виховання.

Педагогічна практика проводиться згідно із Законом України «Про освіту», затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 2145-VIII від 5 вересня 2017 року (з редакціями 2025-2026 років), «Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 161 від 2 червня 1993 року, «Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженим наказом Міністра освіти і науки України № 93 від 2 квітня 1993 року, Національною доктриною розвитку освіти, затвердженою указом Президента України № 347/2002 від 17 квітня 2002 року, та «Положенням про організацію та проведення практики у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника», затвердженим наказом №11 від 28 жовтня 2025 року, в яких зазначається мета, зміст і завдання професійної діяльності здобувачів під організаційно-методичним керівництвом спеціалістів-методистів вищої та середньої ланок освіти.

Важливим компонентом професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури є виробнича педагогічна практика (літературна), передбачена навчальним планом, яка є логічним завершенням теоретичного навчання та перевіркою готовності здобувача до самостійної педагогічної, методичної та організаційної роботи в закладах загальної середньої освіти.

У сучасних умовах трансформації національної системи освіти педагогічна практика є основним інструментом професійного становлення. Стрімкий розвиток суспільства, інтеграція цифрових технологій,

впровадження Нової української школи висувають нові вимоги до професійної компетентності вчителя-словесника.

Передумовами проходження виробничої педагогічної практики (літературної) є засвоєння теоретичних і практичних знань із фахових та методичних освітніх компонентів для здійснення професійної діяльності в закладах загальної середньої освіти. Педагогічна практика базується на знаннях і компетентностях, сформованих під час вивчення освітніх компонентів навчального плану: ОК3 Сучасні освітні технології, ОК6 Історія літературознавчих вчень і аналіз художнього тексту, ОК7 Сучасні підходи до методики навчання української літератури, ОК9 Педагогіка та психологія середньої освіти, ОК11 Актуальні проблеми української літератури к. XIX - поч. XXI ст.

Актуальність проходження практики зумовлена кількома чинниками: необхідності підготовки фахівця, здатного ефективно реалізувати завдання Нової української школи, впроваджувати компетентнісний підхід, розвивати критичне мислення та емоційний інтелект через аналіз художнього тексту. Робота в умовах сучасних викликів потребує від учителя володіння цифровими інструментами, набуття практичних навичок проектування сучасного уроку в умовах змішаного та дистанційного навчання, опанування іноваційних освітніх технологій та інтерактивних інструментів взаємодії з учнівською аудиторією. В сучасних умовах уроки літератури набувають особливого націєтворчого значення. Практична діяльність вчить здобувачів працювати з чутливими темами (історична пам’ять, національна ідентичність, героїзм, втрата), перетворюючи художній твір на інструмент підтримки та виховання свідомого громадянина.

Метою педагогічної практики в закладах освіти є поглибити оволодіння здобувачами сучасними методами, формами та засобами навчання української літератури, формування в них на базі психолого-педагогічних і фахових знань професійних умінь та навичок для здійснення освітнього процесу з української літератури в закладах загальної середньої освіти, а також

самостійно вирішувати професійні завдання, передбачені вимогами освітньо-кваліфікаційного рівня учителя української мови і літератури, застосування нових знань для вирішення проблемних педагогічних і науково-дослідних завдань. Важливим аспектом виробничої педагогічної практики є можливість поєднати теоретичний досвід з навчальним матеріалом курсу методики викладання української літератури, педагогіки, психології з практикою шкільної освіти.

Педагогічна практика передбачає такі цілі: ознайомити здобувачів зі специфікою навчально-виховної роботи в школі, з педагогічною лабораторією вчителя-словесника в старших класах закладів загальної середньої освіти; ознайомити з передовим досвідом роботи вчителів-предметників та класних керівників та сформувати навички планування, організації та проведення уроків української літератури в умовах профільного навчання; удосконалити вміння працювати з навчально методичною документацією, освітніми чинними програмами, календарно тематичним плануванням; оволодіння сучасними методами і прийомами викладання української літератури з урахуванням конкретних умов школи, рівня володіння українською мовою, вікових особливостей учнів; формування творчого підходу до педагогічної діяльності, вміння організовувати виховну роботу та позакласні заходи; активізувати дослідницькі вміння здобувачів, уміння визначати та розв'язувати методичні й практичні проблеми навчання.

У процесі проходження виробничої педагогічної практики (літературної) студенти засвоюють:

- здатність до застосування знань у практичних ситуаціях професійної діяльності;
- здатність до здійснення науково-педагогічних досліджень, розроблення проєктів та генерування нових ідей у галузі освіти;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії і її реалізації в професійній діяльності;
- здатність до адаптації та дій у новій ситуації;

- вміння знаходити оптимальні рішення, проявляти креативність та лідерство, працювати в команді; вміння діагностувати проблеми в галузі освіти, знаходити рішення та брати відповідальність за їх втілення, бути критичним і самокритичним;

- вміння взаємодіяти в педколективі, налагоджувати міжособистісну комунікацію з учасниками освітнього процесу;

- здатність діяти соціально відповідально і свідомо, берегти фізичне та психоемоційне здоров'я;

- здатність дотримуватись норм культури спілкування державною українською мовою та іноземною мовою;

- здатність поважати погляди представників інших культур, цінувати різноманіття та мультикультуральність, дотримуватися гендерної рівності, зважати на права людей з особливими освітніми потребами;

- здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, працювати автономно і самостійно та оцінювати якість виконуваних робіт, творчо використовувати досвід кращих учителів ліцею;

- уміння поглиблювати теоретичні та практичні знання з літературознавчих, психолого-педагогічних дисциплін, здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя;

- здатність враховувати індивідуальні особливості здобувачів освіти, організовувати конструктивну взаємодію учасниками освітнього процесу, забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища;

- здатність розуміти тенденції в науці та освіті, готовність до використання інновацій у професійній діяльності;

- здатність оперувати методами наукового аналізу та структурування літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх підходів, прийомів, методик;

- здатність використовувати сучасні методи й технології навчання української

літератури;

- уміння планувати, організовувати і координувати діяльність колективу фахівців у галузі освіти, здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу;

- здатність здійснювати об'єктивний контроль оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів освіти з української літератури, аналізувати особливості сприйняття та засвоєння ними навчальної інформації з метою корекції й оптимізації освітнього процесу;

- здатність застосовувати на практиці знання про принципи, методи та прийоми аналізу художнього тексту;

- здатність до моделювання змісту навчання з метою формування в учнів ключових компетентностей, їх мотивації до саморозвитку;

- здатність до усвідомлення національно- світоглядного, художньо-виховного, творчорозвивального потенціалу української літератури, вміння враховувати національні, етнічні, регіональні особливості освітнього процесу, формувати національно свідому особистість;

- здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності, дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

У процесі виробничої практики майбутні вчителі-словесники оволодівають умінням проводити уроки літератури, використовуючи ефективні методи та прийоми навчання як систему цілеспрямованих дій для організації пізнавальної і практичної діяльності учнів;

- демонструють вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук відповідно до предметної спеціальності «Українська мова і література» у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, вільно користуються спеціальною термінологією в галузі української філології;

- усвідомлюють специфіку предметної області, орієнтуються в різних літературних напрямах і течіях, критично осмислюють історичні надбання та новітні досягнення літературознавчої науки;

- використовують сучасні методики й технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості викладання і навчання літератури, демонструють вміння практичного застосування педагогічних інновацій у професійній діяльності;

- демонструють вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки й обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного змішаного навчання тощо;

- володіють методикою розробки освітніх проєктів, аналізують спроможність управління процесом їх упровадження, прогнозують очікувані результати;

- демонструють вміння забезпечувати конструктивну взаємодію з учасниками освітнього процесу, здатність діяти автономно і в команді, знають і дотримуються умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища;

- володіють мовленнєвою компетентністю з української та іноземної мов задля ефективної міжкультурної комунікації і підвищення професійного рівня, володіють методикою формування мовленнєвої компетенції здобувачів освіти;

- реалізують принципи індивідуалізації і диференціації в навчанні з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, забезпечують рівноправність (расову, гендерну, релігійну, політичну тощо) здобувачів освіти;

- демонструють дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та вміння формувати її в учнів.

Таким чином, **предметом** педагогічної практики в школі виступає цілісний навчально-виховний процес, у межах якого здобувач виконує обов’язки вчителя та помічника класного керівника. Упродовж практики здобувачі повинні дотримуватись правил охорони праці та протипожежної безпеки з обов’язковим проходженням інструктажу.

На проходження виробничої (педагогічної) практики з літератури у закладах загальної середньої освіти передбачено 180 годин, що відповідає 6 кредитам ECTS, та відбувається на 2 курсі (3 семестр). Форма контролю – залік.

Методи й форми роботи. Під час практики здобувач використовує поєднання методів: спостереження й аналіз (відвідування й аналіз уроків, педагогічні спостереження за учнями); проєктування й моделювання (планування уроків, конструювання змісту навчання); практичну апробацію (проведення уроків і заходів); дослідницькі та аналітичні методи (аналіз текстів, документації, літератури, психолого-педагогічна діагностика в межах допустимого); рефлексивні методи (щоденник, самоаналіз, звіт). У навчанні учнів доцільно застосовувати інтерактивні технології, роботу в парах і групах, проблемні завдання, технології критичного мислення, цифрові інструменти. **Форми організації діяльності учнів** на уроках — індивідуальна, парна, групова та колективна — добираються з огляду на мету уроку, особливості класу й навчальні потреби учнів.

База, організація та керівництво практикою

Виробнича педагогічна практика здійснюється на базі кращих ліцеїв м. Івано-Франківська, зокрема ліцей №23 імені Романа Гурика, який характеризуються належним матеріально-технічним забезпеченням, наявністю мультемедійних засобів, комп’ютерів, навчального обладнання тощо. Проведення виробничої педагогічної практики здійснюється за умови наявності договору між університетом та установою, на базі якої вона здійснюється. За погодженням із деканатом здобувач має право самостійно обрати базу проходження педагогічної практики за умови, що обраний заклад відповідає вимогам навчального плану та забезпечує виконання основних завдань практики. Зміна бази проходження практики допускається лише з поважних причин і можлива виключно до видання наказу про проходження практики. У Положенні про організацію та проведення практики зазначено: «3.5. Здобувач вищої освіти може самостійно обрати місце проходження

практики. У такому разі він зобов'язаний за місяць до її початку принести дозвіл від керівництва цієї бази або довідку про працевлаштування на об'єкті практики після закінчення Університету та Договір з підприємством, установою чи організацією про проходження практики. 3.6. На практику здобувачі освіти направляються наказом ректора Університету. При отриманні подвійної освіти всі види практик перезараховуються».

Керівництво педагогічною практикою здійснює призначений керівник, який забезпечує контроль за виконанням програми практики, надає консультативну допомогу та здійснює перевірку звітної документації. Керівник практики проводить інструктаж перед початком практики, настановчу нараду, розподіл здобувачів за базами практики та методистів від університету. До проведення педагогічної практики залучають найдосвідченіших учителів-методистів, класних керівників, у яких здобувачі мають змогу переймати передовий педагогічний досвід , ознайомитися з організаційною, навчально-виховною та науково-дослідницькою діяльністю. По завершенню практики, декан факультету, завідувач кафедри, керівник та методисти кафедр заслуховують звіти практикантів, проводять підсумкову нараду і підбивають підсумки її проходження. Крім того, методисти надають рекомендації щодо вдосконалення проведення уроків, підготовки методичних матеріалів та вдосконалення педагогічної майстерності здобувачів.

Права і обов'язки здобувачів

Права:

з усіх питань, що виникають в процесі практики, звертатися до керівників практики від університету, адміністрації і керівників бази практики;

вносити пропозиції по вдосконаленню навчально-виховного процесу, організації практики;

брати участь у конференціях і нарадах;

користуватися матеріально-технічною базою ліцею (бібліотекою, кабінетами і навчально-методичними посібниками, що знаходяться в них, технічними

засобами, що можливо використовувати під час проведення занять та виховних заходів та інше).

Обов'язки:

ознайомитись з програмою практики і змістом робіт, які він буде виконувати, одержати від керівника практики всі необхідні документи (індивідуальні завдання, методичні рекомендації тощо);

погодити і представити до затвердження керівникові практики індивідуальний план роботи та вести щоденник, у якому фіксувати результати власної діяльності, спостереження уроків вчителів, здобувачів, класних керівників;

у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;

розробляти й проводити уроки з української літератури, позакласні заходи з предмета, виховну роботу як помічник класного керівника;

бути уважним, доброзичливим і ввічливим у стосунках із школярами, вчителями;

виявляти високі моральні якості, активність, глибоку зацікавленість до своєї професії;

вчасно і старанно вести документацію педагогічної практики;

бути прикладом організованості, дисциплінованості і працьовитості.

Завдання педагогічної практики

Навчальні:

- поглибити та систематизувати теоретичні знання з теорії, історії та методики викладання, педагогіки, психології та формування практичних навичок самостійної педагогічної, виховної, методичної роботи в закладах загальної середньої освіти;
- здійснити глибокий аналіз чинних шкільних програм, календарно-тематичних планів та підручників;
- розробити власні плани-конспекти занять та мультимедійний супровід уроків.

Наукові:

– вивчати передовий педагогічний досвід кращих вчителів української літератури та виробляти свій власний креативний підхід до педагогічної діяльності;
– зібрати матеріал для написання магістерського дослідження або виконання індивідуального завдання.

Виховні:

– формувати в майбутніх учителів педагогічні вміння і навички, що сприяють розвиткові педагогічних якостей учителя, потреби в педагогічній самоосвіті;
– розвивати у здобувачів вміння здійснювати виховну роботу, виконувати функції класного керівника, проведення позакласних заходів, літературних вечорів.

Професійні:

оволодіння сучасними інтерактивними, інноваційними та проєктними технологіями викладання української літератури;

проведення навчальних занять: підготовка і самостійне проведення уроків з урахуванням вікових та психологічних особливостей;

вивчати шкільну документацію: план роботи ліцею, особові справи учнів, щоденники, класні журнали, календарне планування вчителів-словесників;

розробляти поточні плани роботи вчителя та класного керівника;

спостереження за учнями класу, складання характеристики на учня та класний колектив;

аналіз та самоаналіз власних уроків та занять досвідчених учителів-практиків.

ЕТАПИ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Проходження виробничої педагогічної практики здійснюється за такими етапами: підготовчий (організаційний), початковий (ознайомлювальний),

основний (практичний), підсумковий.

На підготовчому (організаційному) етапі напередодні педагогічної практики керівник практики разом із керівниками ліцею обговорюють попередній вибір класів, учителів – методистів української літератури, класних керівників, а також вирішують різні організаційні питання.

На початковому (ознайомлювальному) етапі керівник практики разом з методистами кафедр української літератури, педагогіки та психології проводять настановчу нараду, на якій ознайомлюють здобувачів із завданнями практики, розподілом за базами практик та керівниками від університету.

У перший день практики методисти організовують здобувачам знайомство із закладом освіти, бесіди із керівниками закладу або заступниками директора, із вчителями, класними керівниками. Здобувачі ознайомлюються із розкладом уроків у закріпленому класі, вивчають учнів класу, до якого прикріплений здобувач, ознайомлюються з календарним планування учителя української літератури, планом виховної роботи класного керівника, з організацією науково-дослідної роботи ліцею.

Упродовж першого тижня здобувачі вивчають діючу програму з української літератури, відвідують уроки учителів та аналізують разом з методистом, складають та затверджують індивідуальні плани роботи. Староста групи з педпрактики складає графік взаємовідвідування уроків здобувачів-практикантів, позакласних заходів і залікових уроків української літератури.

На основному (практичному) етапі методисти та учителі консультують здобувачів при підготовці і проведенні уроків різних типів із застосуванням різних методів і використанням різних форм організації навчальних занять, при розробці методичного забезпечення, проведенні позакласних заходів.

Методисти та учителі відвідують та аналізують уроки, які проводять здобувачі практиканти. Здобувач розробляє конспекти та проводить 12 поточних і 3 залікові уроки, відвідує уроки колег. Упродовж всього часу проходження практики здобувачі проводять психолого-педагогічне спостереження за

учнями класу. На основі спостережень та зібраного матеріалу здобувач має написати психолого-педагогічну характеристику учня та колективу класу. На основному практичному етапі здобувачі готують і проводять позакласний захід, виховну роботу відповідно до плану класного керівника. Важливим також на цьому етапі є проведення профорієнтаційного заходу.

Методисти та керівник педагогічної практики факультету відвідують ліцей, проводить бесіди зі здобувачами та вчителями, ознайомлюються з документацією практикантів. Керівник педпрактики бере участь у роботі зборів педколективу ліцею з підсумками практики.

Керівник педагогічної практики факультету проводить бесіди з керівниками, методистами про стан педагогічної практики, вживає заходи щодо її удосконалення.

Під час педагогічної практики уроки здобувачів мають право відвідувати методисти навчального відділу, декан (директор), заступники декана (директора), завідувачі кафедр, викладачі.

На підсумковому етапі здобувачі готують звітну документацію про проведену роботу на практиці, зокрема:

щоденник практики, з підписами вчителями-предметниками та класними керівниками; плани-конспекти проведених уроків з української літератури (з використанням різних форм і методів), затверджених учителями-предметниками; аналіз відвіданого уроку здобувача; конспект виховного заходу; звіт про проведений профорієнтаційний захід; звіт про проведену роботу на педагогічній практиці; психолого-педагогічну характеристику учня та учнівського колективу, звіт про практику, характеристику роботи здобувача, затверджену на зборах педагогічного колективу ліцею.

Методисти перевіряють документацію, яку подали здобувачі-практиканти та оцінюють її; керівник практики та методисти кафедри української літератури, педагогіки і психології беруть участь у підсумковій нараді педагогічної практики.

Після закінчення практики керівники та методисти складають звіт про

результати педагогічної практики за затвердженою схемою та подають його разом з документацією здобувачів керівникові педпрактики не пізніше, ніж через три дні після закінчення педагогічної практики; керівник педагогічної практики факультету вивчає й аналізує звіти методистів і документацію здобувачів, складає звіт про результати практики та подає його в навчальну частину університету.

ПІДСУМКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Після захисту практики і презентації методичного забезпечення проведених здобувачем-практикантом уроків, результати практики заносяться до екзаменаційної відомості, проставляються в залікових книжках здобувачів.

Здобувач, який не виконав програму педагогічної практики з поважних причин (за наявності відповідних підтверджень: довідки про хворобу, пояснювальної записки з аргументованим викладом причин тощо), має право на повторне проходження практики. Керівництво, контроль і місце проходження практики визначається окремо розпорядженням деканату факультету.

Здобувач, який повторно не пройшов педагогічної практики або отримав негативну оцінку, вважається як такий, що не виконав навчальне навантаження і відраховується з університету.

На захист педпрактики здобувач повинен підготувати таку документацію:

Характеристику здобувача-практиканта, підписану директором ліцею, вчителем-предметником, класним керівником та завірену гербовою печаткою ліцею.

Психолого-педагогічну характеристику на учня класу.

Психолого-педагогічна характеристика класного колективу.

Поширені плани-конспекти (3-ох) проведених уроків зі спеціальності (згідно з календарним плануванням), погоджені з учителями-предметниками.

Один позакласний/виховний захід зі спеціальності, проведений з учнями класу, паралельних класів чи суміжних.

Індивідуальне завдання студента.

Звіт про проходження виробничої навчально-виховної педагогічної практики за такою орієнтовною схемою: аналіз виконання планів практики; кількість проведених уроків; зміст виховної роботи зі спеціальності та класного керівництва;

Календарно-тематичне планування уроків зі спеціальності та роботи класного керівника.

Аналіз відвіданих уроків учителів-предметників та здобувачів-практикантів.

Щоденник психолого-педагогічних спостережень.

Журнал обліку роботи здобувачів-практикантів.

Звітна документація подається методисту після завершення практики.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Підсумковий контроль — залік. Максимальна оцінка 100 балів: самостійна робота — 100 %.

Шкала оцінювання: **A** (90–100) — глибокі системні знання, здатність самостійно аналізувати й застосовувати знання в стандартних і нестандартних ситуаціях; **B** (80–89) — високий рівень, незначні неточності; **C** (70–79) — загалом правильне відтворення матеріалу, окремі помилки; **D** (60–69) — базові знання, суттєві неточності; **E** (50–59) — мінімально достатній рівень; **FX** (26–49) — значна частина матеріалу не засвоєна, можливе повторне складання; **F** (1–25) — потрібне повторне опанування компонента.

Результати практики підводяться на підсумковій конференції. Диференційна оцінка з практики виставляється керівником-методистом. Загальна оцінка навчальної та позакласної роботи здобувачів виводиться на основі таких критеріїв:

- знання шкільної програми;

- оцінювання проведених уроків;
- набуті методичні вміннята навички;
- аналіз відвіданих уроків учителів-предметників і здобувачів;
- оцінювання роботи класним наставником (виховні та позакласні заходи, щоденник психолого-педагогічних спостережень);
- індивідуальне завдання студента;
- звіт здобувача про проходження виробничої педагогічної практики (літературної);
- оцінювання психолого-педагогічної характеристики на учня;
- оцінювання психолого-педагогічної характеристики класу;
- захист практики.

100 балів розподіляються так:

Знання предмета та володіння методикою викладання – **10 балів**

Проведення уроків (три залікові уроки) – **30 балів**

План та проведення залікового позакласного/виховного заходу – **10 балів**

Психолого-педагогічна характеристика учня – **5 балів**

Психолого-педагогічна характеристика класу – **5 балів**

Оцінювання роботи класним наставником (характеристика здобувача, підписана директором, вчителем-предметником та класним керівником, завірена гебовою печаткою ліцею) – **10 балів**

Індивідуальне завдання – **10 балів**

Належним чином оформлені складові елементи практики (три розгорнуті конспекти залікових уроків; щоденник психолого-педагогічних спостережень; обговорення залікового уроку; обговорення виховного заходу; журнал обліку роботи здобувачів; календарно-тематичне планування уроків з української літератури та роботи класного керівника, звіт про проходження практики) – **10 балів**

Захист практики – **10 балів**

Рекомендована література

1. Бакум З.П. Сучасні тенденції методики навчання: мовно-літературна царина: колективна монографія за заг. ред. проф. З.П. Бакум. Кривий Ріг: КДПУ, 2023. 251 с.

2. Башманівська Л. А. Методика навчання української літератури: від теорії до практики: навчально-методичний посібник. Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2024. 148 с.

3. Башманівська Л.А., Усатий А.В. Методика навчання української та зарубіжних літератур у закладах освіти: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 66 с.

4. Блажко М., Кузьменко О. Новітні технології навчання української літератури в умовах Нової української школи. Львів: Світ, 2023. 184 с.

5. Vivcharyk, N., Dzhochka, I., Zalevska, O., Terekhovska, O., & Babii, I. (2026). Beyond Epistemic Isolation: A Transferable Digital Ecosystem Framework for Fostering Student Agency in Text-Centric Humanities Disciplines. Zenodo. https://doi.org/10.5281/zenodo.22812722

6. Грицак Н.Р. Теорія і методика жанрового аналізу малих епічних і ліро-епічних різнонаціональних художніх творів: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 400 с.

7. Джочка І.Ф., Вівчарик Н.М., Залевська О.М. Педагогічна підтримка в саморозвитку студентів у контексті індивідуальної освітньої траєкторії. Педагогічні науки: теорія та практика. 2026. №1. С.70-77.

8. Залевська О., Колодій Д. Методика вивчення хронотопу у творчості Панаса Мирного (на матеріалі роману "Повія"). Прикарпатський Вісник НТШ. Слово.2024. Вип. 20(74). С.453-463.

9. Залевська О. Вивчення творчості Миколи Хвильового в школі. Молодь і освіта в умовах викликів XXI століття: Збірник матеріалів науково-практичної

конференції науковців та студентів з міжнародною участю. Івано Франківськ, 2025. С. 64-68

10. Оксана Залевська. Особливості сприйняття світу у малій прозі Миколи Хвильового та Ростислава Єндика: порівняльно-типологічний аспект. Слово: Прикарпатський вісник НТШ. №21 (77). Івано-Франківськ: Видавництво Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, 2025. С. 123-133.

11. Оксана Залевська, Наталія Береза. Християнська картина світу в романі Галини Пагутяк «Урізька готика»: архетип смерті. Слово: Прикарпатський вісник НТШ. №21 (77). Івано-Франківськ: Видавництво Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, 2025. С. 267-275.

12. Залевська О., Остапчук О. Фольклорно-міфологічна парадигма лірики Богдана-Ігоря Антонича. Слово: Прикарпатський вісник НТШ. №22 (81). Івано-Франківськ: Видавництво Івано-Франківського національного технічного університет у нафти і газу, 2025. С. 83 - 90.

13. Качак Т.Б. Методика навчання української літератури в середній школі: теорія і практика НУШ. Івано-Франківськ: ПНУ, 2022. 240 с.

14. Коваль В. О. Підготовка майбутніх учителів української мови та літератури до професійної діяльності на засадах компетентнісного підходу в закладах вищої освіти: монографія. МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань: Візаві, 2021. 449 с.

15. Костів О., Сколоздра-Шептицько О. Виробнича (педагогічна) практика: навчально-методичний посібник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2025. 112 с.

16. Пахаренко В.І. Шкільний аналіз художнього тексту: інноваційні підходи. Черкаси: Вертикаль, 2023. 156 с

17. Починок Ю.М. Методика викладання української літератури у світовому контексті: методичні рекомендації для успішного вчителя-словесника. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2023. 104 с.

18. Семеног О.М. Формування дослідницьких умінь у майбутніх учителів-словесників: теорія і практика: монографія. Суми: Ніко, 2014. 254 с.

19. Токмань Г. Методика навчання української і зарубіжної літератури: самостійна робота студента. Київ : Міленіум, 2019. – 110 с.
20. Токмань Г.Л. Методика навчання української літератури в середній школі: підручник. Київ: Академія, 2012. 312 с. Серія («Альмаматер»).
21. Токмань Г. Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціальнодіалогічна концепція: монографія. Київ: Міленіум, 2012. 320 с.
22. Яценко Т.О. Тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга половина ХХ-початок ХХІ століття): монографія. Київ: Педагогічна думка, 2016. 360 с.
23. Яценко Т.О. Сучасний урок української літератури в контексті компетентнісного підходу. Київ: Педагогічна думка, 2024. 198 с.

ДОДАТКИ

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника Факультет філології

Кафедра _____

ДОКУМЕНТАЦІЯ
виробничої педагогічної практики (літературної) в 10-11 класах
здобувача _____курсу
спеціальності «_____»

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

База практики _____

Термін практики_____
Клас_____

Методисти:

фахової кафедри _____
_____
_____
кафедри педагогіки _____
кафедри психології _____

Івано-Франківськ 20_____

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

ЩОДЕННИК

виробничої педагогічної практики (літературної)
здобувача____курсу
у 20___– 20____ навчальному році

Прізвище, ім’я та по батькові здобувача
_____
Факультет _____
Спеціальність _____
Форма навчання _____

Івано-Франківськ 20_____

База практики, клас _____

Термін практики _____

Директор ліцею _____

Заступники директора _____

_____

_____

Учителі-предметники _____

_____

_____

Класний наставник _____

Староста _____класу _____

Розклад уроків у _____класі

Понеділок 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.	**Четвер** 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.
Вівторок 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.	**П'ятниця** 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.
Середа 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.	**Розклад дзвінків** 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

Список учнів _____класу

№	Прізвище та ім'я учня	Рівень навчальних досягнень	Інтереси учня
1			
2			

Зміст навчально-виховної роботи здобувача зі спеціальності

І. Календарно-тематичне планування

з _____у _____класі

Зміст програмового матеріалу	К-сть годин	Дата проведення

ІІ. Облік проведених уроків зі спеціальності

№	Дата	Тема уроку	Оцінка	Підпис методиста

ІІІ. Облік роботи класним наставником

№	Дата	Тема заходу	Оцінка	Підпис методиста

IV. Облік позакласної роботи зі спеціальності

Дата	Зміст та форми роботи	К-сть залучених Учнів	Підпис учителя / методиста

V. Виготовлення наочних посібників, добір дидактичного матеріалу

Індивідуальне завдання здобувача (тема та його структура, виконане завдання додається окремо)

VI. План виховної роботи здобувача як класного наставника у ___ класі

№	Зміст виховної роботи	Дата проведення
	1. Організаційна робота з _____ класом 2. Робота з підвищення рівня компетентності учнів 3. Патріотичне виховання 4. Морально-етичне виховання 5. Трудове та естетичне виховання 6. Екологічне виховання 7. Туристично-краєзнавча робота 8. Індивідуальна робота з учнями	

VII. Індивідуальний план роботи здобувача на кожен тиждень практики

Тижні практики і дата	Зміст роботи	Примітки
I тиждень __/___– ___/___ II тиждень __/___– ___/___ III тиждень __/___– ___/___ IV тиждень __/___– ___/___ V тиждень __/___– ___/___ VI тиждень __/___– ___/___		

IX. Звіт здобувача про виробничу педагогічну практику (літературну)

1. Навчально-виховна робота зі спеціальності

2. Робота класним наставником

3. Висновки та пропозиції здобувача

(дата) *(підпис здобувача)*

Журнал обліку роботи

здобувачів-практикантів в ліцеї №

_____

Напрям підготовки

(спеціальність): _____

Термін практики: _____

Методист кафедри української літератури _____

Методист кафедри педагогіки _____

Методист кафедри психології _____

Староста підгрупи _____

Директор ліцею _____

Івано-Франківськ 20_____

Список групи здобувачів-практикантів

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____

Розподіл здобувачів-практикантів

№ п/п	Прізвище, ім’я, по батькові здобувачів	Клас	Прізвище, ім’я, по батькові вчителя-предметника та класного керівника
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			

Розклад уроків з української літератури

№ п/п	Прізвище та ініціали здобувачів	Дні тижня				
		Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П’ятниця

Розклад дзвінків

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Облік проведених уроків з української літератури

Здобувач_____

№ п/п	Дата	Тема уроку	Оцінка	Підпис вчителя	Підпис методиста
1.					

Облік проведених позакласних заходів

Здобувач_____

№ п/п	Дата	Тема позакласного заходу	Оцінка	Підпис вчителя	Підпис методиста
1.					

Облік відвідування бази практики методистами кафедр

№ п/п	Дата	Зміст роботи	К-сть годин	Підпис методиста
1.				

Конспект уроку
з української літератури на тему:
«Василь Симоненко. Коротко про митця. Традиційність його лірики»

11 клас

Тема уроку: «Василь Симоненко. Коротко про митця. Традиційність його лірики. Образ України, громадянський вибір поета ("Задивляюсь у твої зіниці..."). Мотив самоствердження людини у складному сучасному світі, її самодостатність і самоцінність ("Я"). Інтимна лірика В. Симоненка ("Ну, скажи, хіба не фантастично...", "Ікс плюс ігрек"). Роздуми над поезією митця та її мотивами. ТЛ: віршові розміри (повторення)».

Мета:

- **Знаннєвий:** знання про життєвий і творчий шлях Василя Симоненка, ознайомлення з громадянською діяльністю письменника; розкриття основних чинників формування його світогляду; розвиток усного зв'язного мовлення, активного мислення;
- **Діяльнісний:** розвиток мовлення аргументовано передавати власні роздуми, навички аналізу поетичних творів; навички спілкування в колективі та толерантне ставлення до думок інших;
- **Ціннісний:** навички спілкування в колективі та толерантне ставлення до думок інших; розуміння великого духовного імпульсу, цінності художнього твору для літературної спадщини; виховання любові до поезії як могутнього засобу впливу на духовність, на естетичні почуття та інтелектуальний саморозвиток.

Тип уроку: урок-подорож.

Обладнання: підручник, презентація, ноутбук, роздавальний матеріал, портрети та ілюстрації.

Міжпредметні зв'язки: мова, історія, географія, мистецтво.

Методи і прийоми: бесіда, спостереження, частково-пошуковий, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, дослідницький; інтерактивна хронологічна таблиця, літературна подорож на платформі Google Earth, гра «Правда чи брехня» на Educaplay, фотогалерея, літературна дискусія на платформі Baamboozie.

Засіб: командної роботи, критичного мислення.

Очікувані результати:

- Учні впевнено оперують фактами з біографії письменника;
- Аналізують мистецьку вартість творчості В. Симоненка;
- Агрументують позицію автора щодо доби, у якій він працював;
- Опрацювали громадську та інтимну лірику В. Симоненка;
- Оперують літературознавчими поняттями;
- Повторили віршовий розмір.

Література:

- Українська література (рівень стандарт): підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О. В. Слоньовська, Н. В. Мафтин, Н. М. Вівчарик. Київ: Літера ЛТД, 2019. 256 с;
- https://youtu.be/0Chru3ccqII?si=BHiWFTxkQdOxxWPn;
- https://view.genially.com/67ca9ea91787011f97801eb0/interactive-content-hronologichna-tablicya;
- https://earth.google.com/web/@-49.24778938,81.4184476,-28690.35769643a,46023978.62844944d,35y,70.96901338h,0t,0r/data=CgRCAggBMi

kKJwolCiExaU5MbWE3UjhKWGNJQ1ZLRjBNTjVJdDFQdkVWU1pYTlkgAToDCgEwQgIIAEoHCJHkwVMQAQ;

- https://www.educaplay.com/learning-resources/22762172-learning_resource.html;
- https://www.symonenko.ck.ua/fotogalereya?utm_source=chatgpt.com;
- https://www.baamboozle.com/game/3081236.

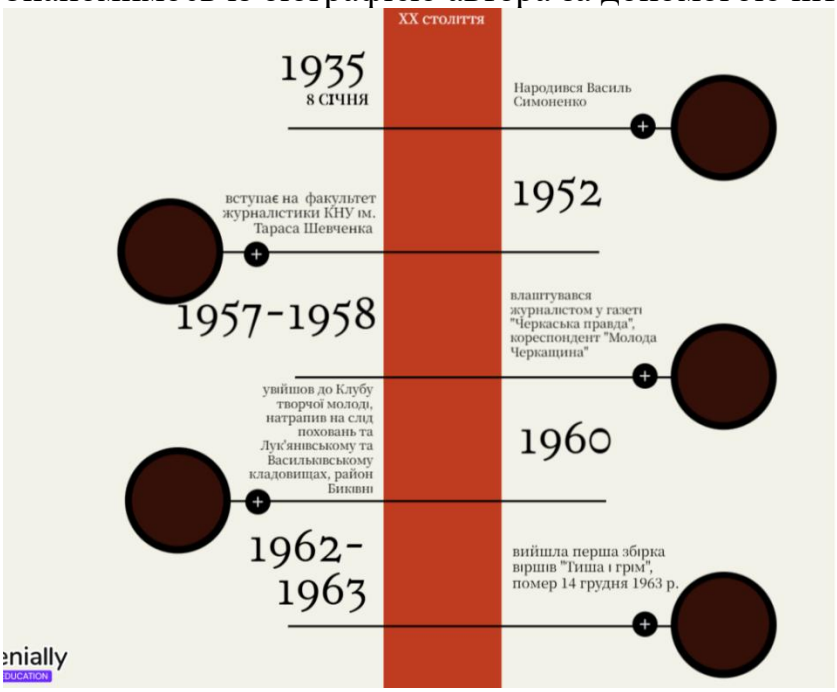
ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

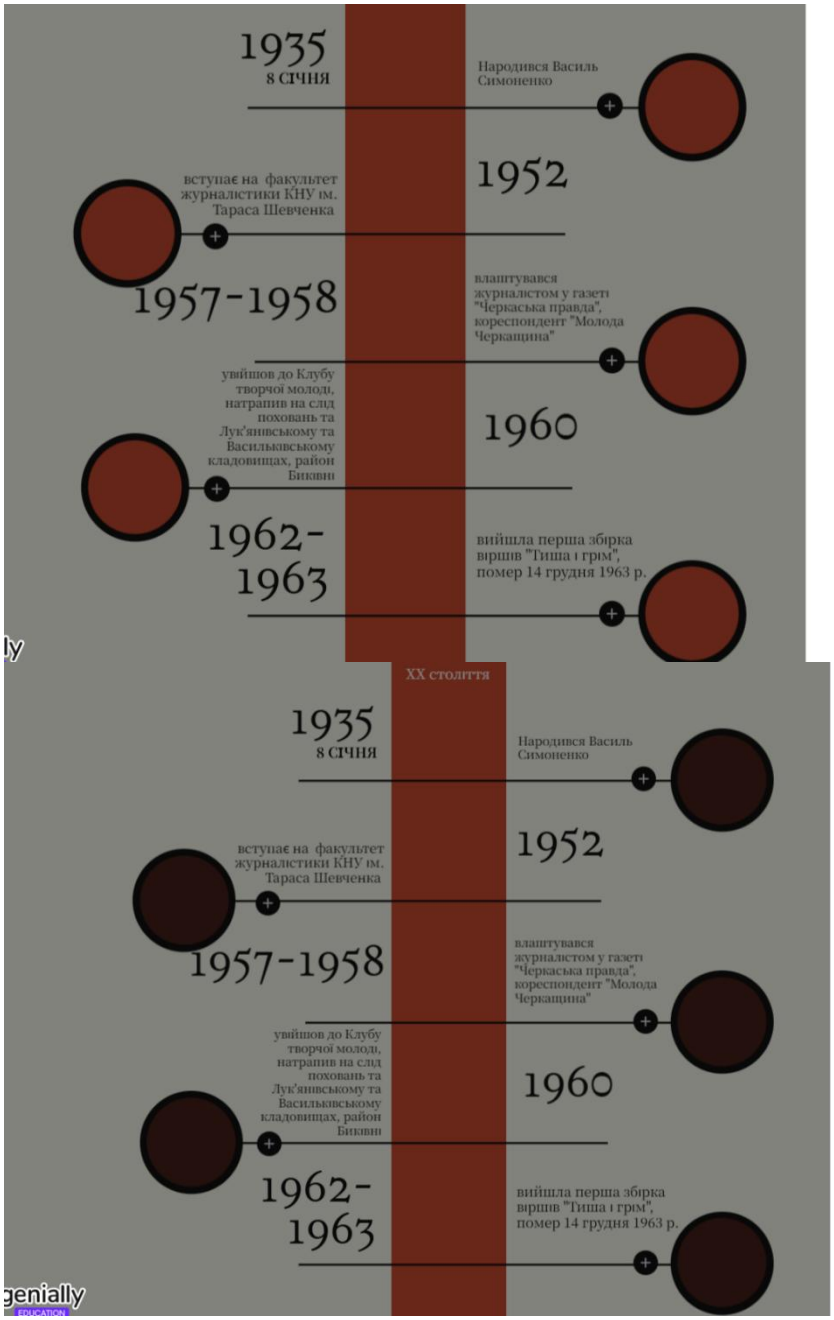
II. ОГОЛОШЕННЯ ТЕМИ ТА МЕТИ УРОКУ.

III. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ. (15 хв)

Знайомимось із біографією автора за допомогою інтерактивної хронологічної таблиці.

8 січня 1935

НАРОДИВСЯ ВАСИЛЬ СИМОНЕНКО

Василь Андрійович Симоненко народився в с. Бйвці Лубенського р-ну на Полтавщині. Ріс без батька, мати працювала в колгоспі.

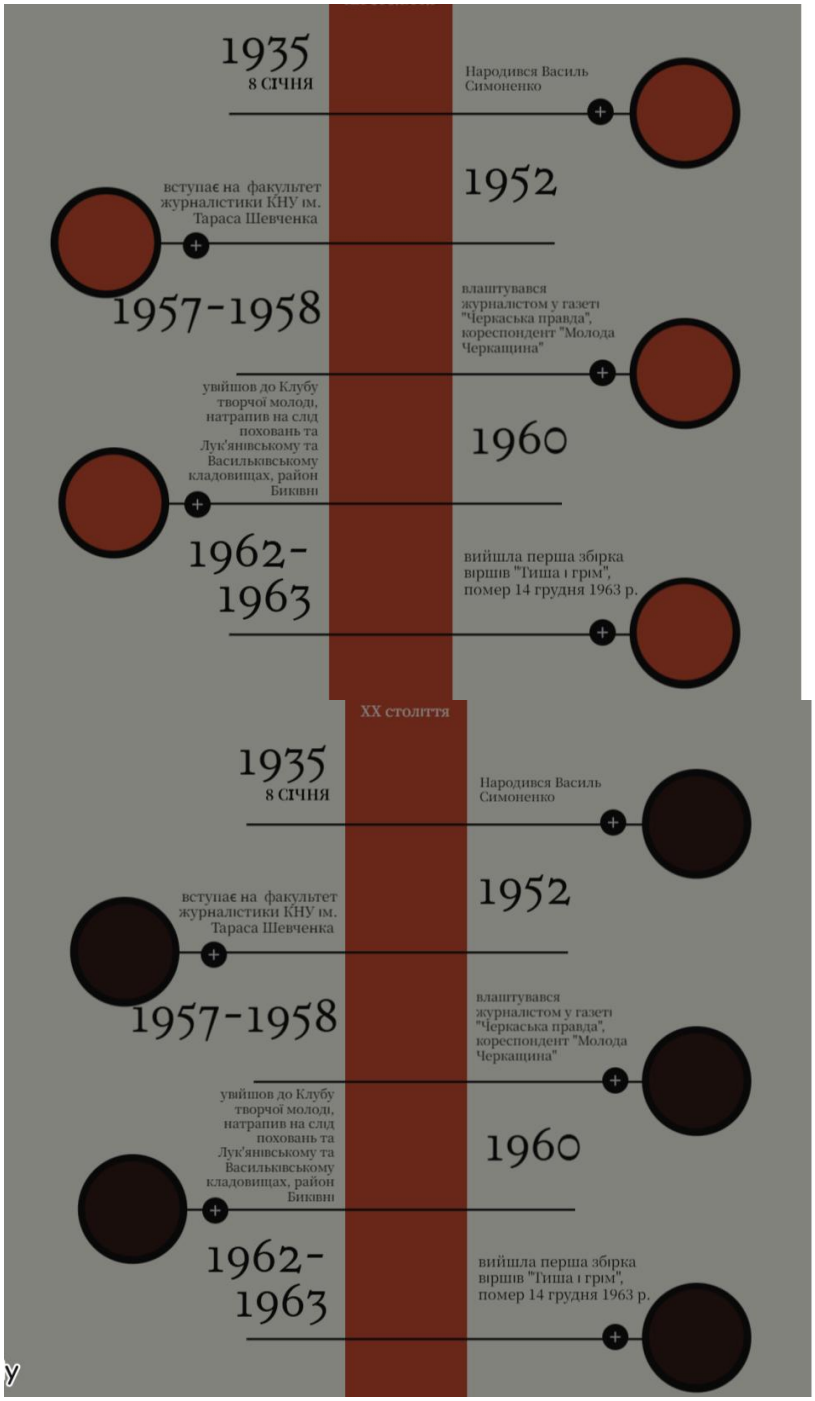
Майбутній поет навчався в школі: 4 класи - у Бйвцях (1942-1946), решта - у сусідніх селах Єньківцях (1946-1947) і Тарандинцях (1947-1952).

1952

Закінчив із золотою медаллю середню школу в Тарандинцях, вступив на факультет журналістики Київського університету імені Т. Шевченка. Брав участь у літературній студії імені Василя Чумака (СІЧ).

1957-1958

Закінчив факультет журналістики Київського університету.

Працював у газеті «Черкаська правда».

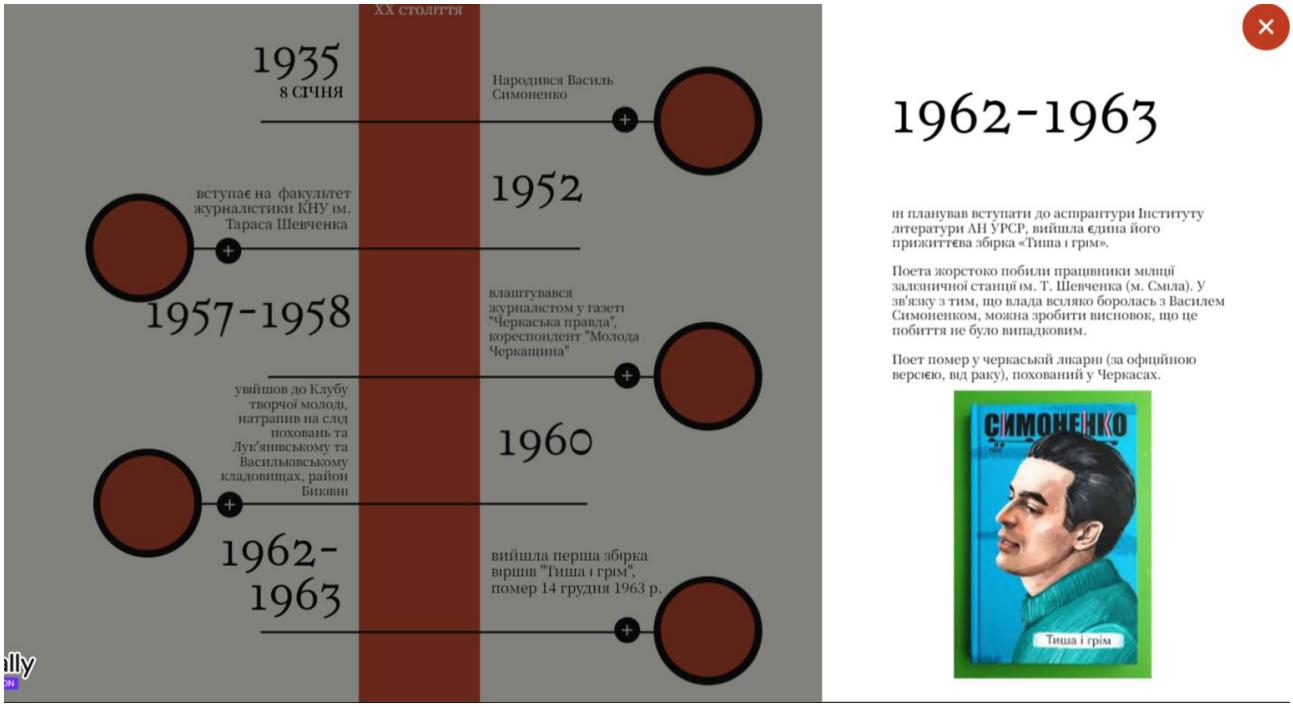
1960

Василь Симоненко став членом СПУ.

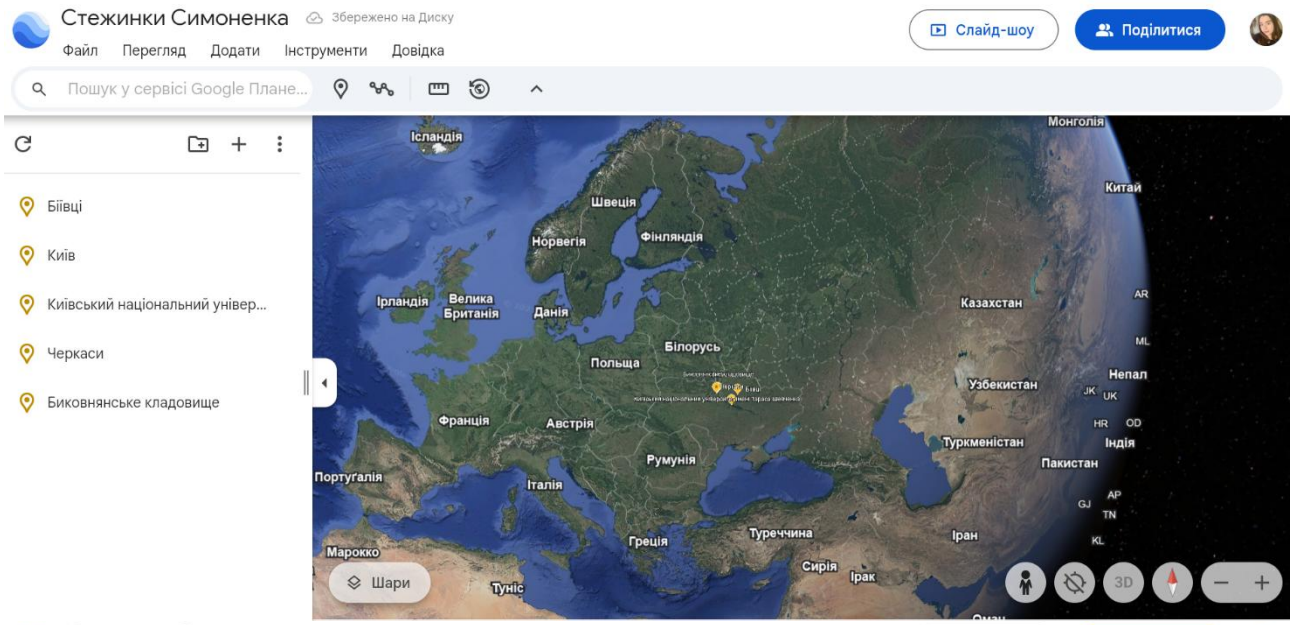
1962 року разом з Аллою Горською та Лесем Танюком виявив місця поховань розстріляних органами НКВС на Лук'янівському та Васильківському цвинтарях, а також у Биківні (про останнє було зроблено заяву до міської ради).

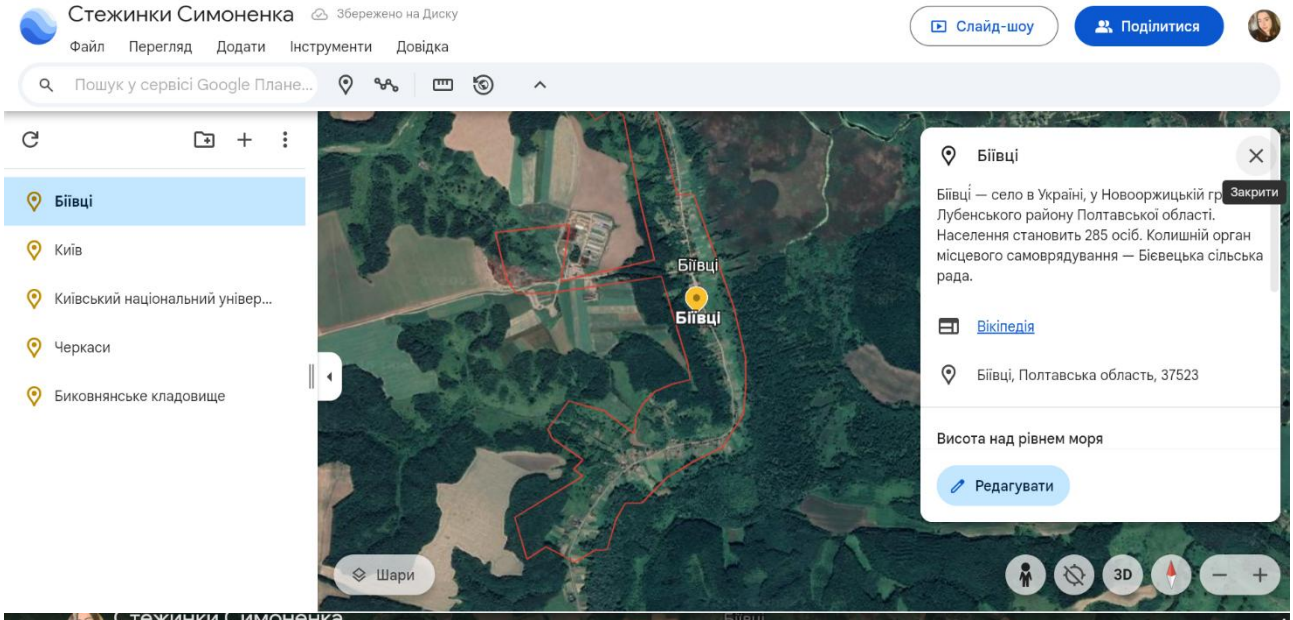

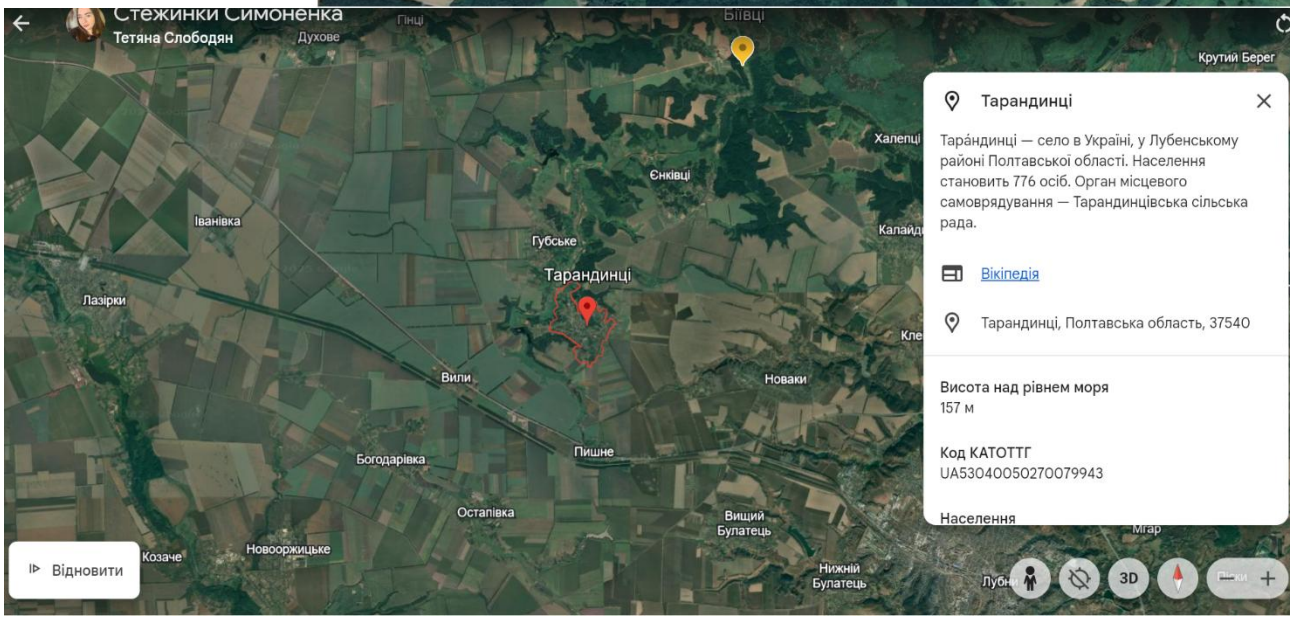

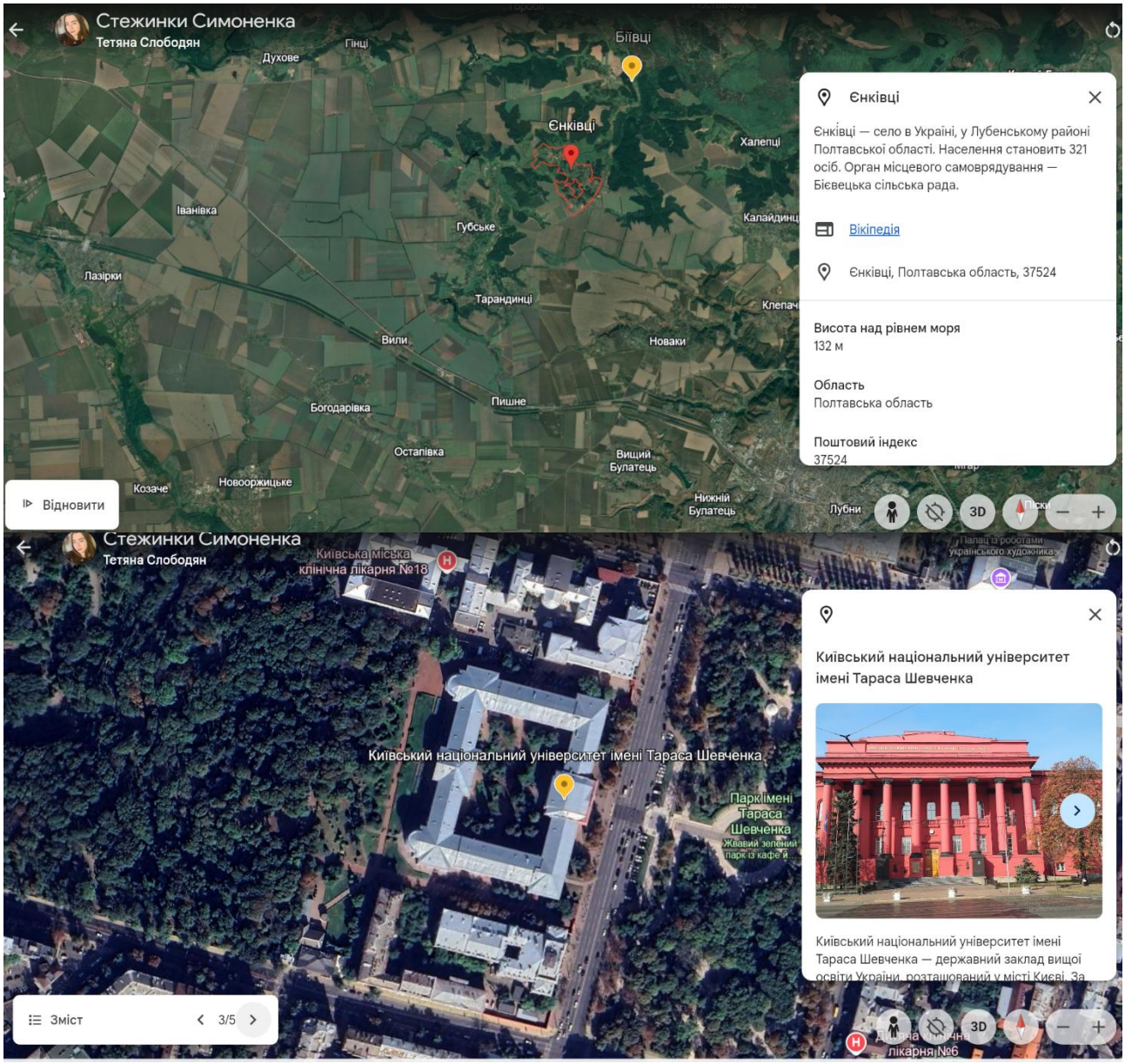

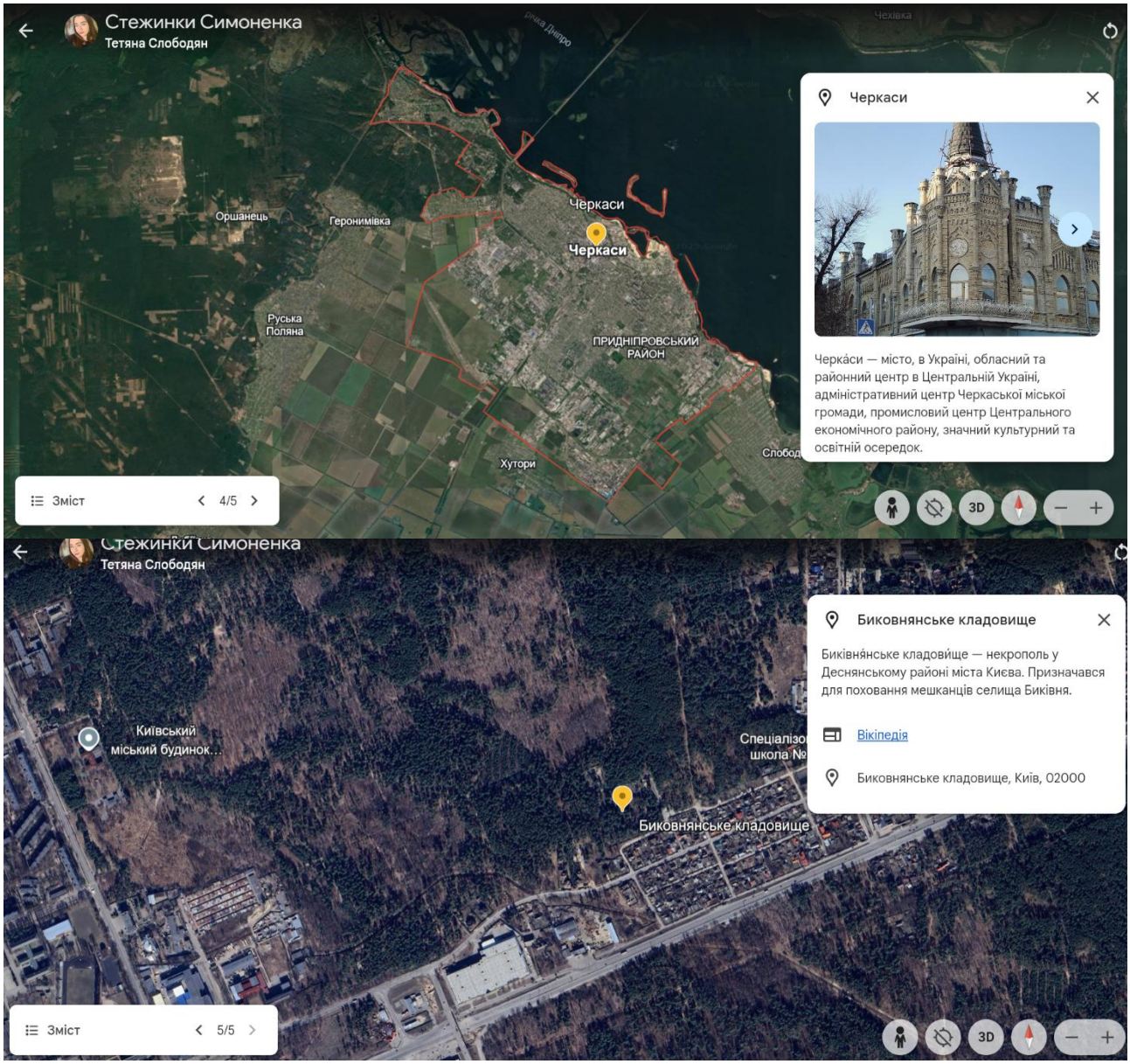
Супроводжуємо розповідь за допомогою «Літературної подорожі на платформі Google Earth».

Стежинки Симоненка
Збережено на Диску
Файл Перегляд Додати Інструменти Довідка
Слайд-шоу
Поділитися
Пошук у сервісі Google Плане...
Біївці
Київ
Київський національний універ...
Черкаси
Биковнянське кладовище
Ісландія
Швеція
Норвегія
Фінляндія
Ірландія
Велика Британія
Данія
Білорусь
Польща
Франція
Австрія
Румунія
Португалія
Італія
Греція
Марокко
Туніс
Туреччина
Сирія
Ірак
Іран
Казахстан
Узбекистан
Туркменістан
Монголія
Китай
Непал
Індія
Пакистан
Шари
3D

Стежинки Симоненка
Збережено на Диску
Файл Перегляд Додати Інструменти Довідка
Слайд-шоу
Поділитися
Пошук у сервісі Google Плане...
Біївці
Київ
Київський національний універ...
Черкаси
Биковнянське кладовище
Біївці
Біївці
Біївці
Біївці — село в Україні, у Новоржицькій гр
Лубенського району Полтавської області.
Населення становить 285 осіб. Колишній орган
місцевого самоврядування — Бієвецька сільська
рада.
Вікіпедія
Біївці, Полтавська область, 37523
Висота над рівнем моря
Редагувати
Закрити
Шари
3D

Стежинки Симоненка
Тетяна Слободян
Біївці
Тарандинці
Тара́ндинці — село в Україні, у Лубенському
районі Полтавської області. Населення
становить 776 осіб. Орган місцевого
самоврядування — Тарандинцівська сільська
рада.
Вікіпедія
Тарандинці, Полтавська область, 37540
Висота над рівнем моря
157 м
Код КАТОТТГ
UA53040050270079943
Населення
Гінці
Духове
Крутий Берег
Халепці
Єнківці
Іванівка
Губське
Лазірки
Вили
Новаки
Богодарівка
Пишне
Остапівка
Вищий Булатець
Нижній Булатець
Козаче
Новоржицьке
Відновити
3D

Стежинки Симоненка
Тетяна Слободян
Духове
Гінці
Біївці
Єнківці
Халепці
Іванівка
Губське
Калайдинці
Лазірки
Тарандинці
Клепачі
Вили
Новаки
Богодарівка
Пишне
Остапівка
Вищий Булатець
Нижній Булатець
Козаче
Новооржицьке
Відновити
Єнківці
Єнківці — село в Україні, у Лубенському районі Полтавської області. Населення становить 321 осіб. Орган місцевого самоврядування — Бієвецька сільська рада.
Вікіпедія
Єнківці, Полтавська область, 37524
Висота над рівнем моря
132 м
Область
Полтавська область
Поштовий індекс
37524
Лубни
Пирятин
3D
Стежинки Симоненка
Тетяна Слободян
Київська міська клінічна лікарня №18
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Парк імені Тараса Шевченка
Жвавий зелений парк із кафе й
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Київський національний університет імені Тараса Шевченка — державний заклад вищої освіти України, розташований у місті Києві. За
Зміст
3/5
3D
лікарня №6

Аналізуємо громадську та інтимну лірику.

У творчості В. Симоненка наявна громадянська, філософська, інтимна та інша лірика. Автобіографічні мотиви властиві поезіям «Дід умер», «Баба Онися», «Піч», «Старість», «Кривда», «Одинока мати», «Матері», «Жорна», «Злодій», «Дума про щастя», «Некролог кукурудзяному качанові, що загинув на заготпункті», «Покара» та ін.). Глибоко патріотичними є поезії В. Симоненка «Лебеді материнства», «Задивляюсь у твої зіниці…», «Де зараз ви, кати мого народу?», «Україні», «Земле рідна», «О, земле з переораним чолом», «Є тисячі доріг, мільйон вузьких стежинок...», «Древній, обікрадений народе!», «В букварях ти наряджена і заспідничена», «Пророцтво 17 року» («Гранітні обеліски як медузи»)) та ін.

Для поезії Василя Симоненка характерні прояви української класичної традиції. Провідним мотивом творчості поета є любов до своєї України. Митець гостро відчуває він кровний зв'язок із рідною землею, вболіває за її трагічну долю. Багато пережила вона «революцій, бунтів і повстань», та не втратила своєї краси, завжди вона для сина «мамо горда і вродлива». Така вона – знедолена, але не скорена Батьківщина. І завжди стануть на її захист вірні сини, до яких належить і Василь Симоненко. І він відчуває цю свою роль захисника Вітчизни.

Вагоме місце у творчості В. Симоненка посідають сатиричні твори («Кирпатий барометр», «Цар Плаксій і Лоскотон», «Казка про Дурила», «Подорож у країну Навпаки», «Суд», «Пильному», «Лев у клітці» та ін.). Поет з властивою йому іронією і сарказмом викриває ситуацію, коли в «хребтах висотних паперових гір» поховані людські честь і гідність, а бюрократизм настільки міцно вкоренився в суспільстві, що іноді змушує заперечити навіть незаперечні істини.

Крім того, у творчому доробку митця наявна філософська лірика ((«Ти знаєш, що ти – людина?», «Я», «Світ який! Мереживо казкове…», «Проходять дні» та ін. Повага до людини, до права на свободу жити на власний розсуд, так, як вона хоче, – у цьому філософська наснаженість і гуманістична спрямованість творчого шляху поета), інтимна лірика («Чорні від страждання мої ночі…», «Є в коханні і будні, і свята», «Любов», «Я тобі галантно не вклонюся…», «Вона прийшла непрохана й нежданa»…», «Там, у степу, схрестилися дороги», «Не вір мені», «Суперники», «Дотліває холод мій у ватрі», «Повертався пізно з косовиці», «Ну скажи – хіба не фантастично…», «Розвели нас дороги похмурі», «Одурена» та ін.). Варто зазначити, що неповторність віршів В. Симоненка про кохання – в художньому дослідженні філософії почуття, його найтонших нюансів, від романтичного захоплення до гіркого розчарування. Поета цікавлять суперечності і складнощі у взаєминах двох люблячих сердець, ті вибухи емоцій, які супроводжують кохання. сатиричні твори («Кирпатий барометр», «Цар Плаксій і Лоскотон», «Казка про Дурила», «Подорож у країну Навпаки», «Суд», «Пильному», «Лев у клітці» та ін.).

Симоненко з властивою йому іронією і сарказмом викриває ситуацію, коли в «хребтах висотних паперових гір» поховані людські честь і гідність, а бюрократизм настільки міцно вкоренився в суспільстві, що іноді змушує заперечити навіть незаперечні істини.

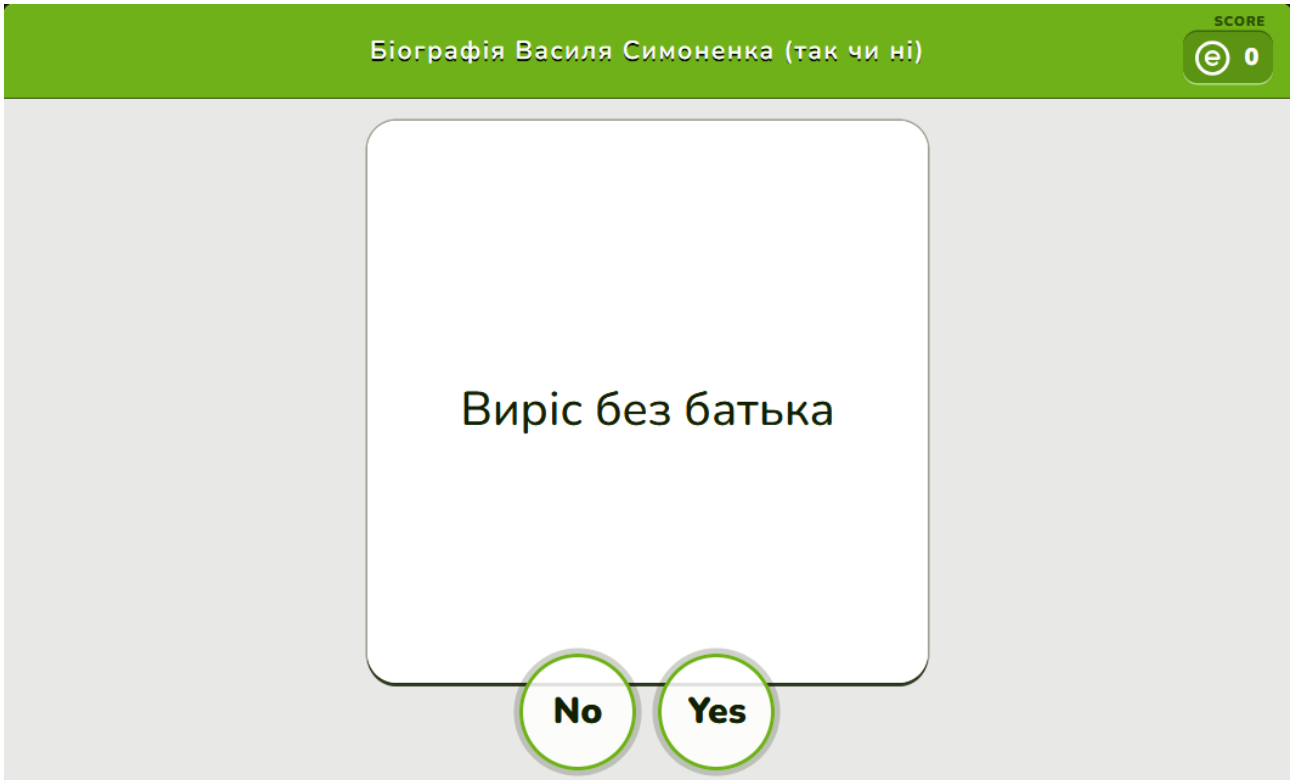
Василь Симоненко – це народна совість в українському письменстві. Те, що він створив – справжнє надбання. За неповні 29 років він зумів осмислити людське життя, зрозуміти його цінність, пізнати його суть, доторкнутися до глибин філософії буття. Життя тільки тоді матиме сенс, коли людина живе у дії, чогось прагне. Усією творчістю поет закликає нас горіти, палати, а не тліти; жити, а не існувати.

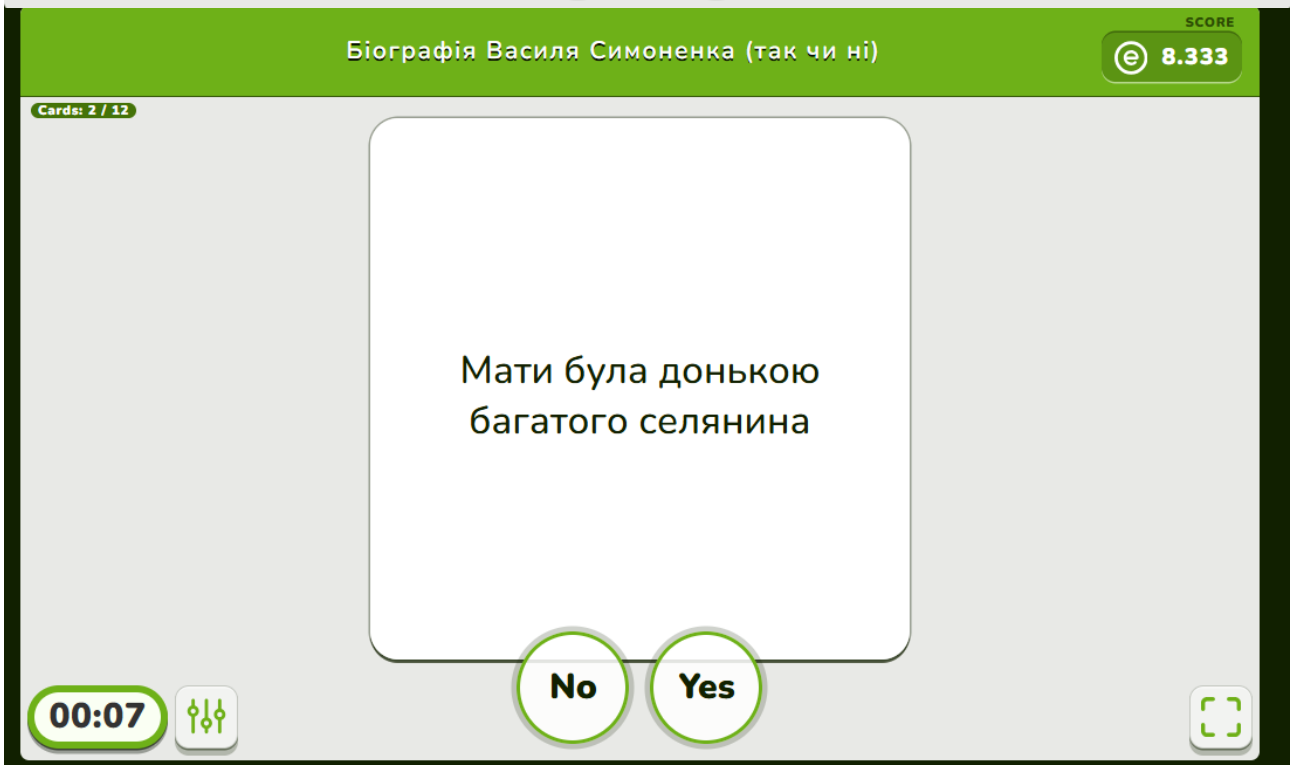
Художня палітра поета багатюща. Він сміливо випробовував себе в різних жанрах. Із-під пера поета вийшли і дошкульні сатиричні епітафії, і твори такого улюбленого народом жанру, як байка. Він також писав віршовані жарти і казки для дітей. Творчий діапазон В. Симоненка досить широкий, про що свідчить і поезія, і художня проза.

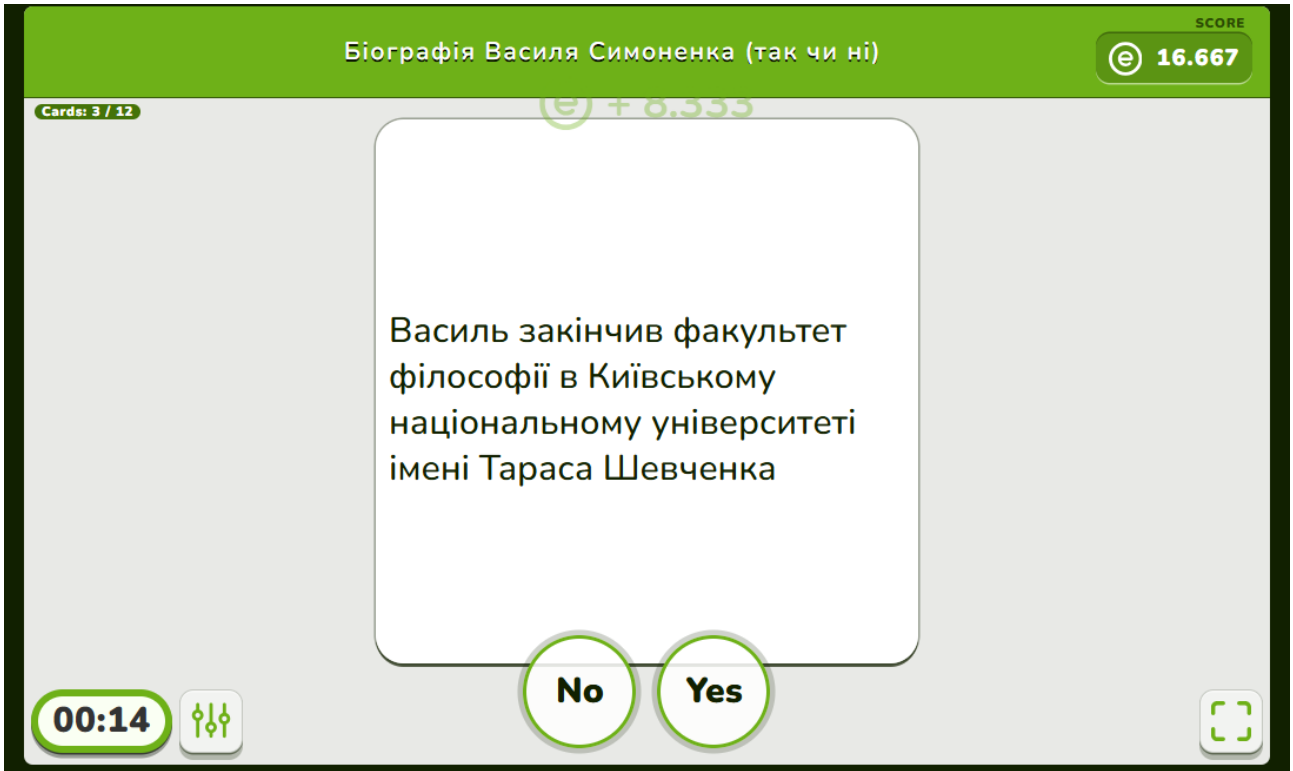
Про місце і роль В. Симоненка в літературі, про значення його поезії Олесь Гончар завсідчив: «Серед літераторів трапляються й такі, без яких їхня доба могла б спокійно обійтись, нічого істотного не втративши. А є такі, що стають виразниками свого часу, живими нервами його драм і борінь, відтворюють у собі самий дух епохи...».

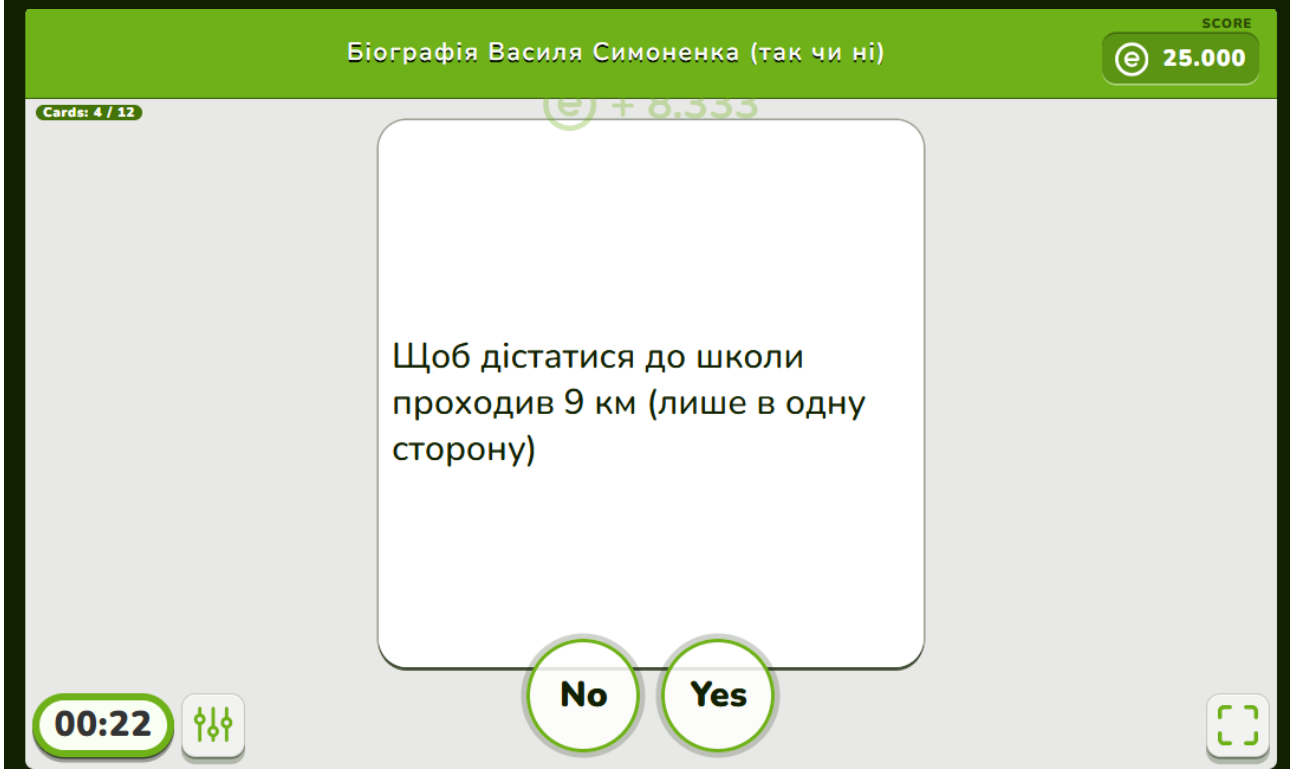
IV. ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ТА НАВИЧОК. (20 хв)

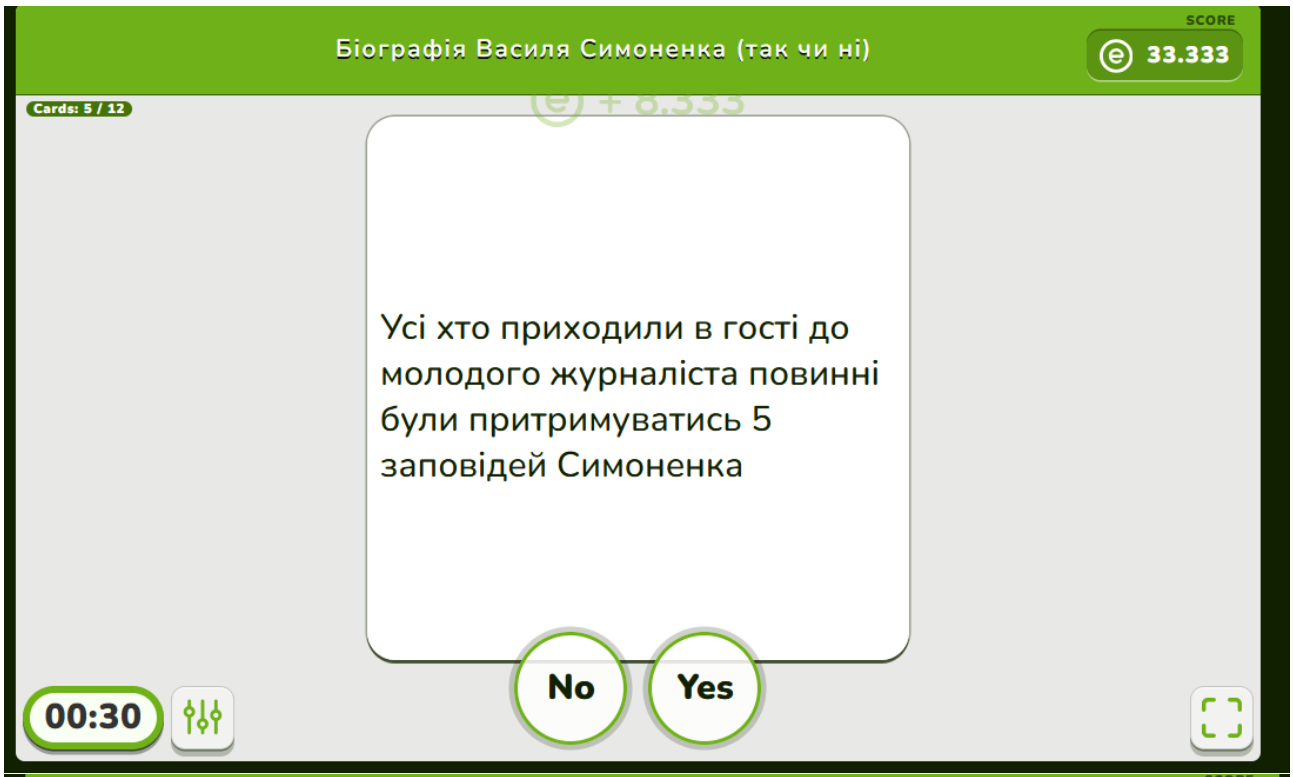
Гра «Правда чи брехня» на Educaplay

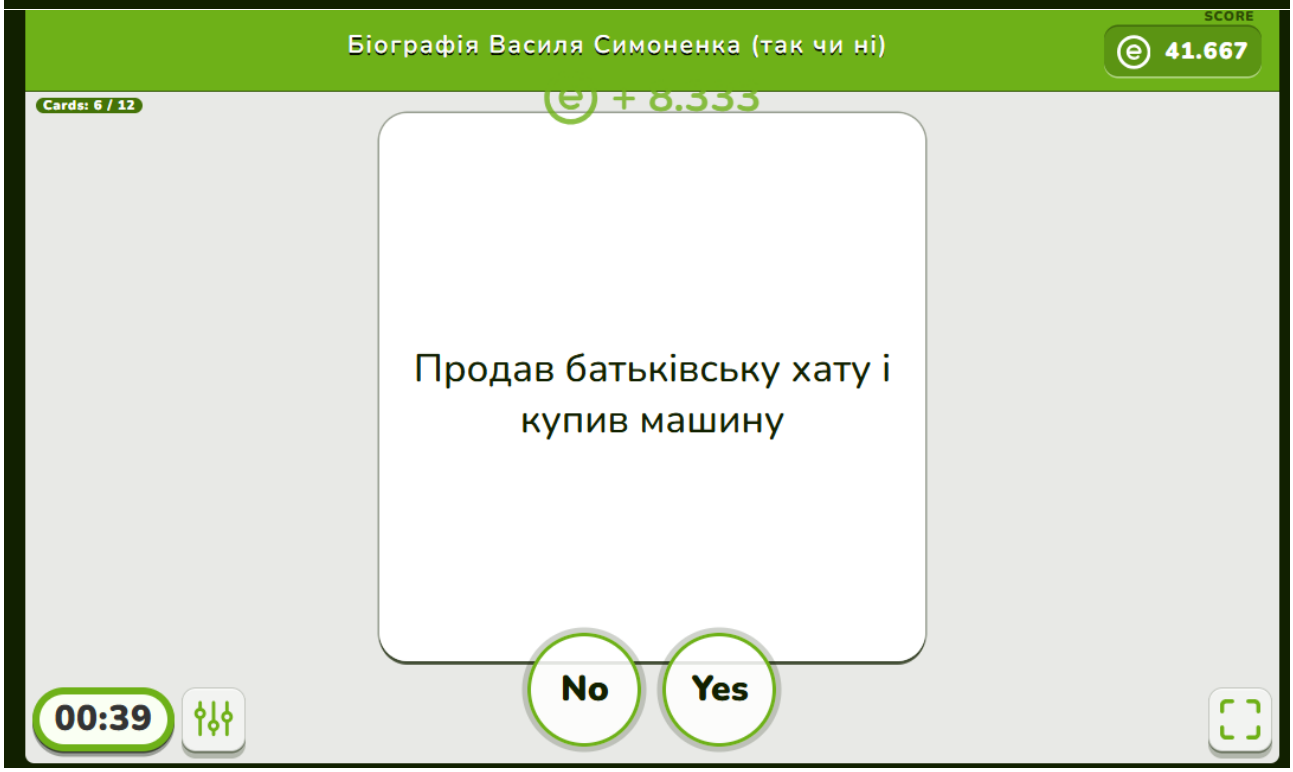

Біографія Василя Симоненка (так чи ні)
SCORE
0
Виріс без батька
No
Yes

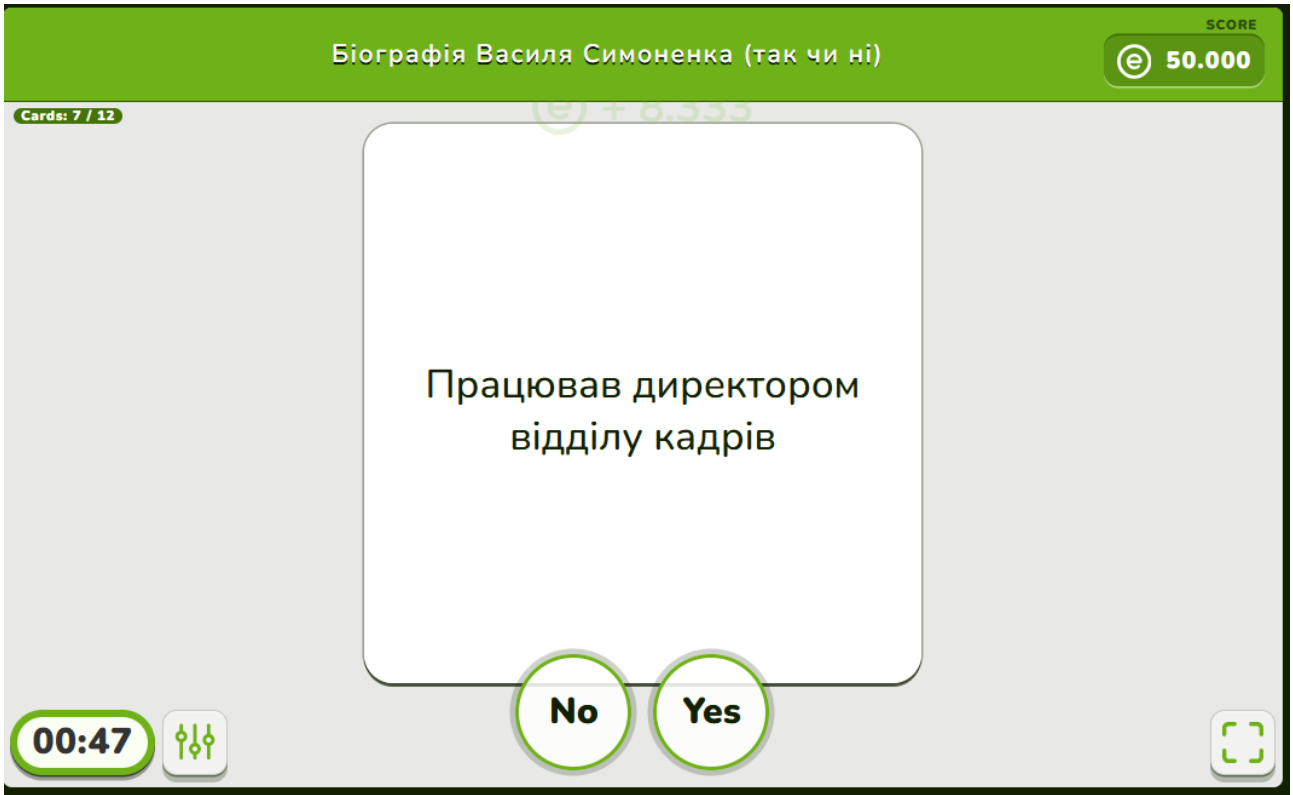

Біографія Василя Симоненка (так чи ні)
SCORE
8.333
Cards: 2 / 12
Мати була донькою багатого селянина
No
Yes
00:07

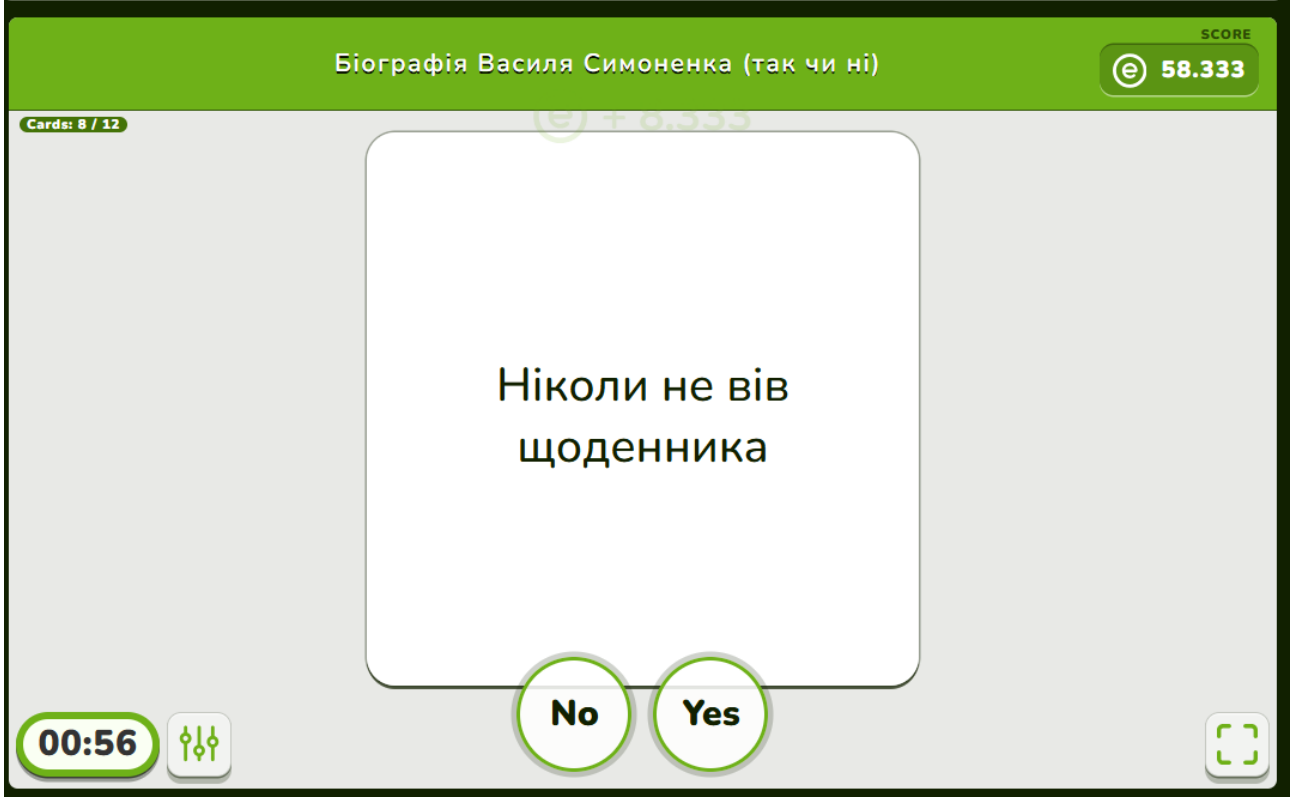

Біографія Василя Симоненка (так чи ні)
SCORE
16.667
Cards: 3 / 12
+ 8.333
Василь закінчив факультет філософії в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка
No
Yes
00:14

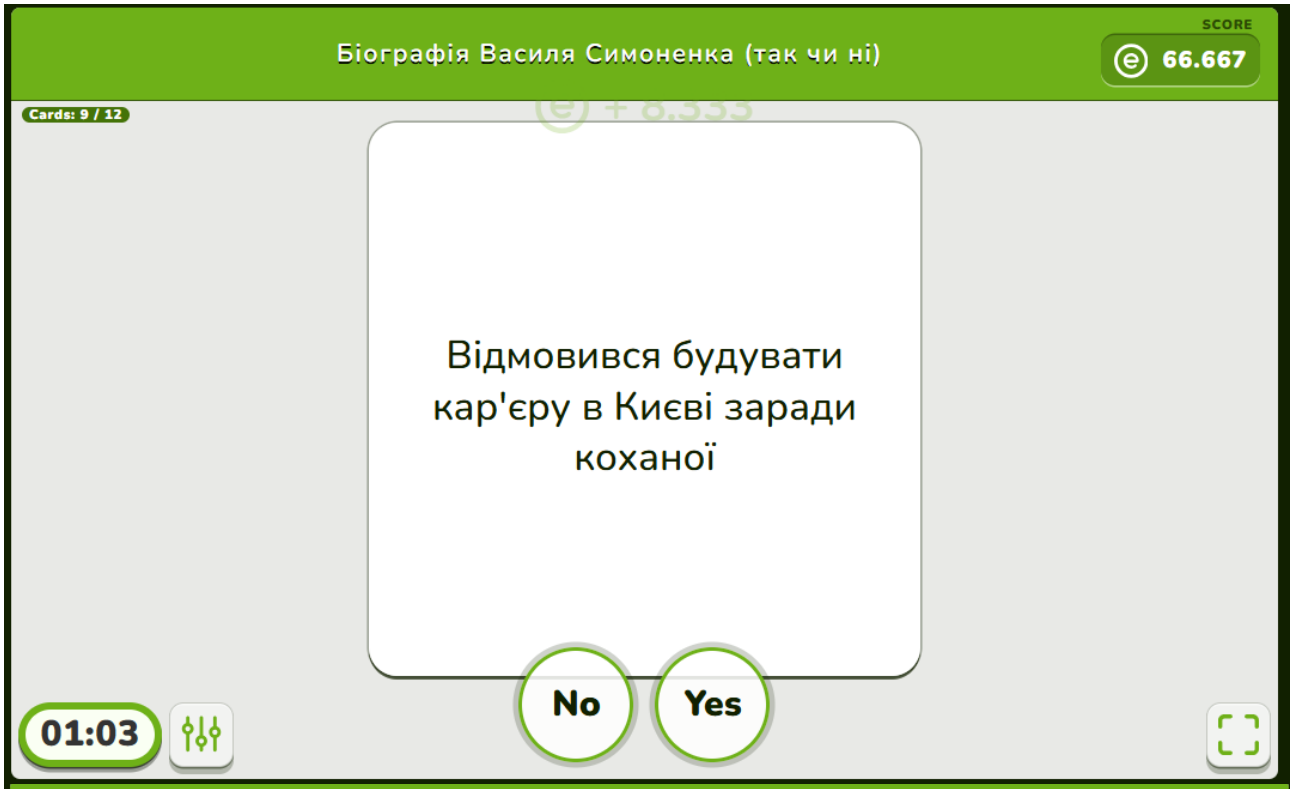

Біографія Василя Симоненка (так чи ні)
SCORE
25.000
Cards: 4 / 12
+ 8.333
Щоб дістатися до школи проходив 9 км (лише в одну сторону)
No
Yes
00:22

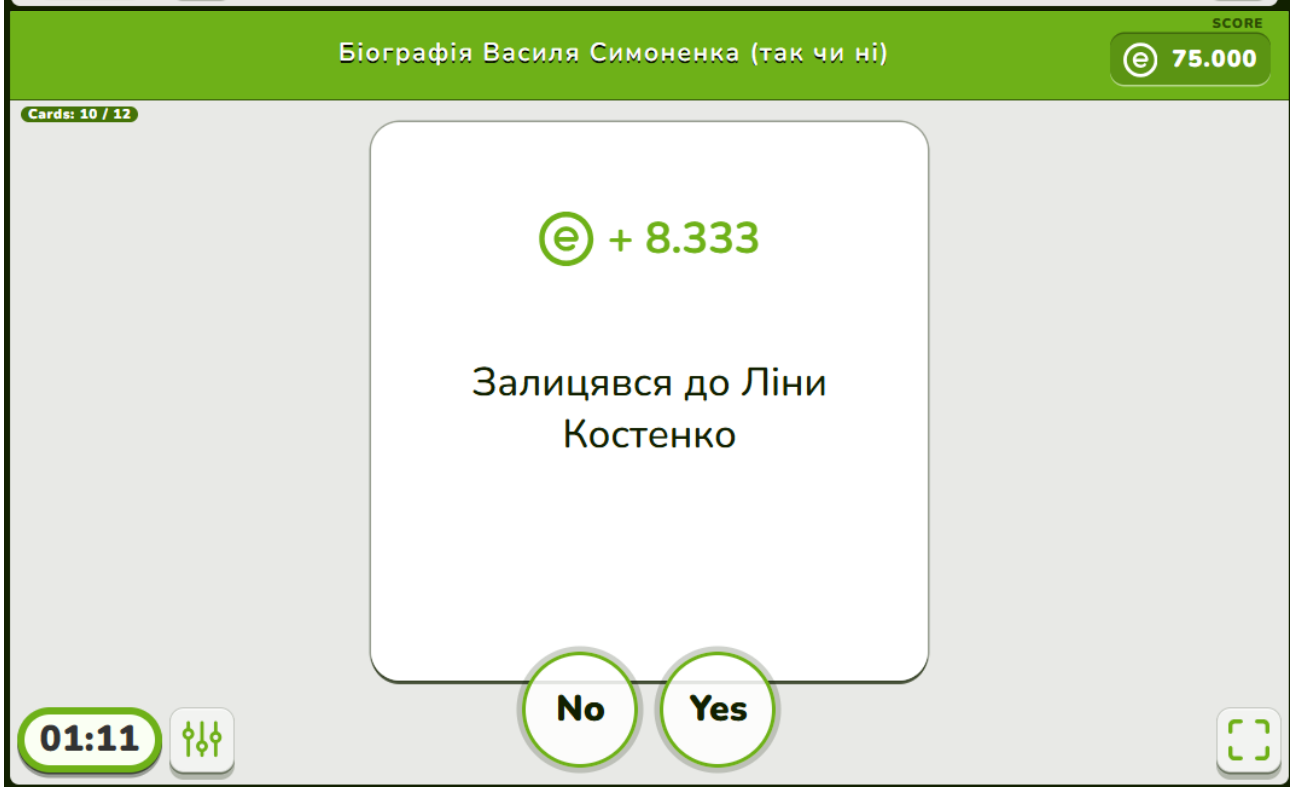

Біографія Василя Симоненка (так чи ні)
SCORE
33.333
Cards: 5 / 12
+ 8.333
Усі хто приходили в гості до молодого журналіста повинні були притримуватись 5 заповідей Симоненка
No
Yes
00:30

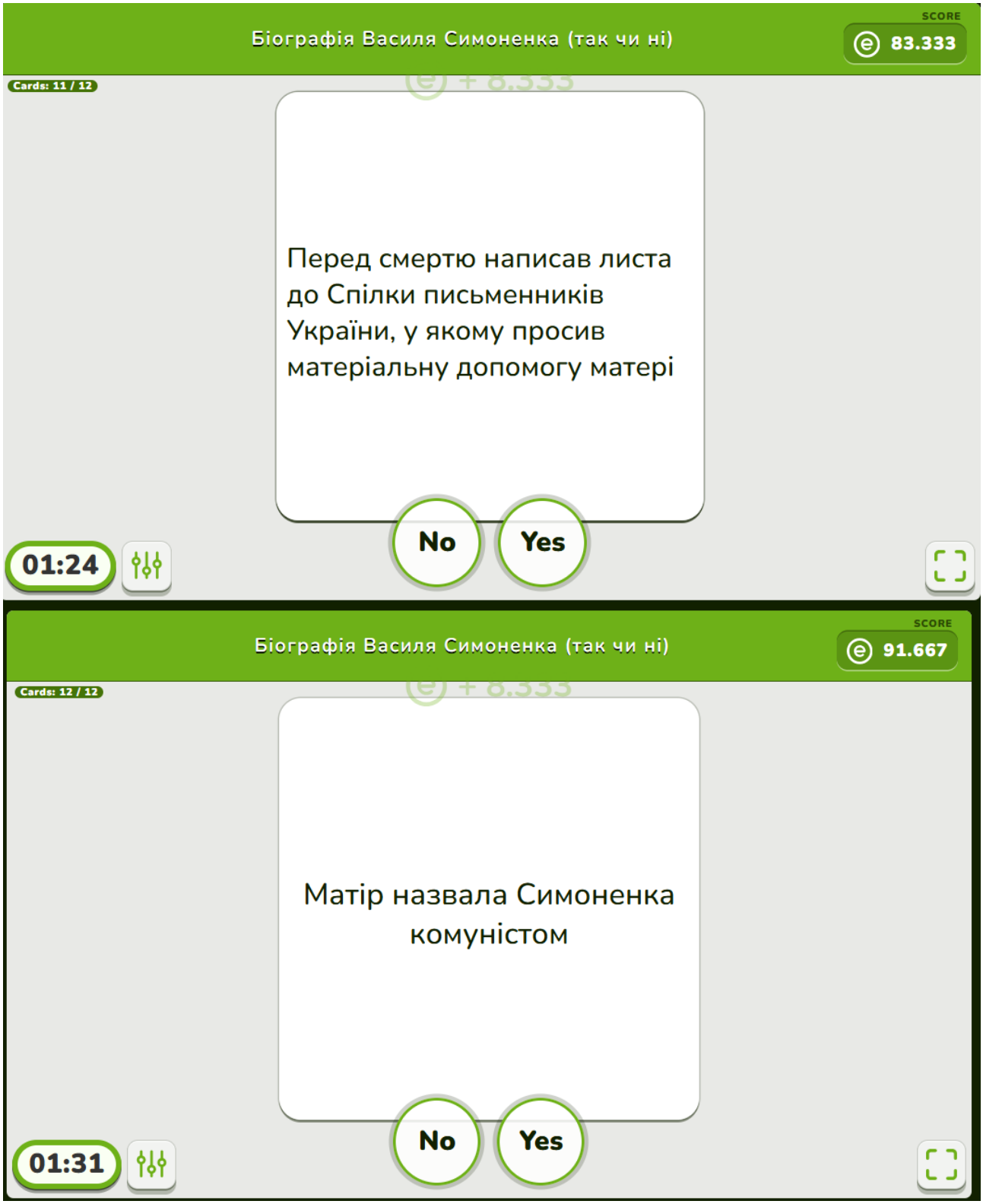

Біографія Василя Симоненка (так чи ні)
SCORE
41.667
Cards: 6 / 12
+ 8.333
Продав батьківську хату і купив машину
No
Yes
00:39

Біографія Василя Симоненка (так чи ні)
SCORE
50.000
Cards: 7 / 12
Працював директором відділу кадрів
No
Yes
00:47

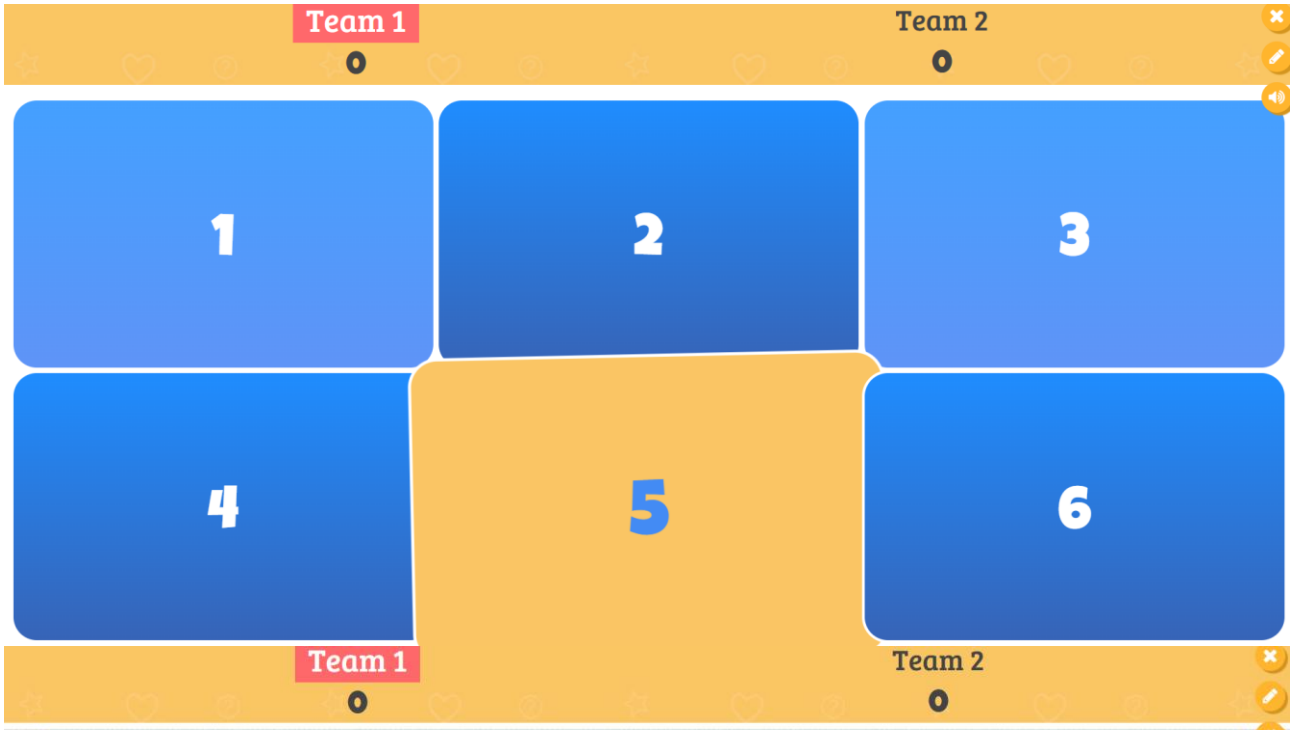

Біографія Василя Симоненка (так чи ні)
SCORE
58.333
Cards: 8 / 12
Ніколи не вів щоденника
No
Yes
00:56

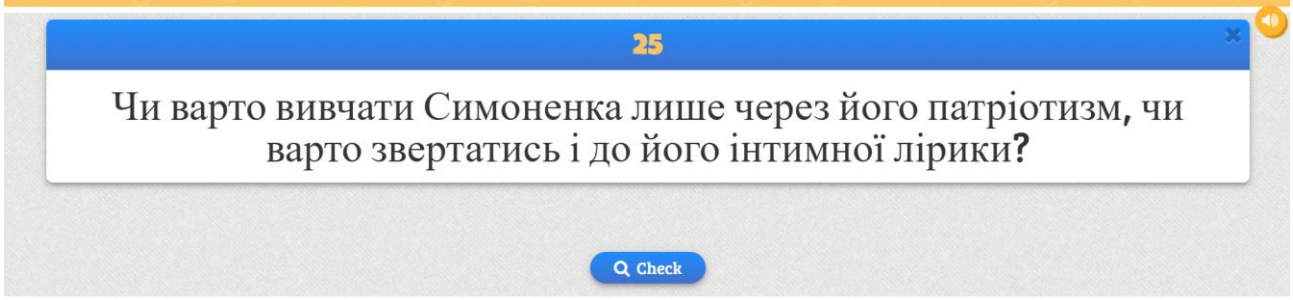

Біографія Василя Симоненка (так чи ні)
SCORE
66.667
Cards: 9 / 12
Відмовився будувати кар'єру в Києві заради коханої
No
Yes
01:03

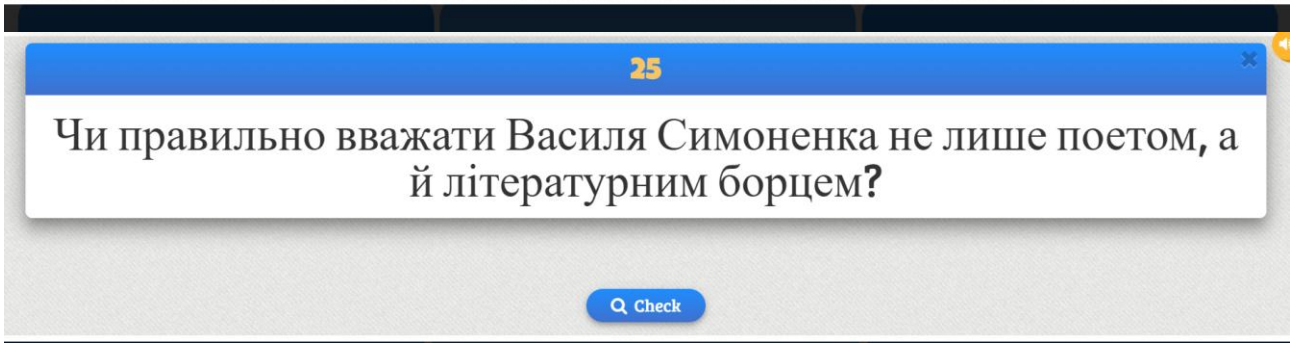

Біографія Василя Симоненка (так чи ні)
SCORE
75.000
Cards: 10 / 12
+ 8.333
Залицявся до Ліни Костенко
No
Yes
01:11

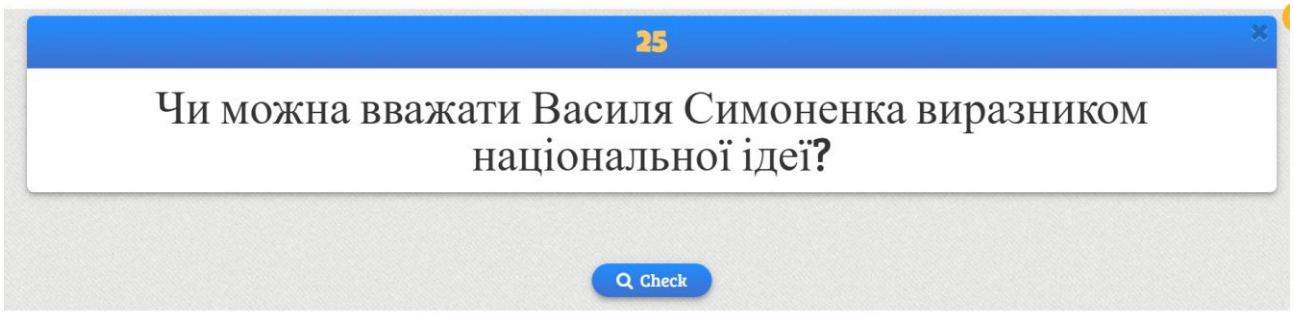

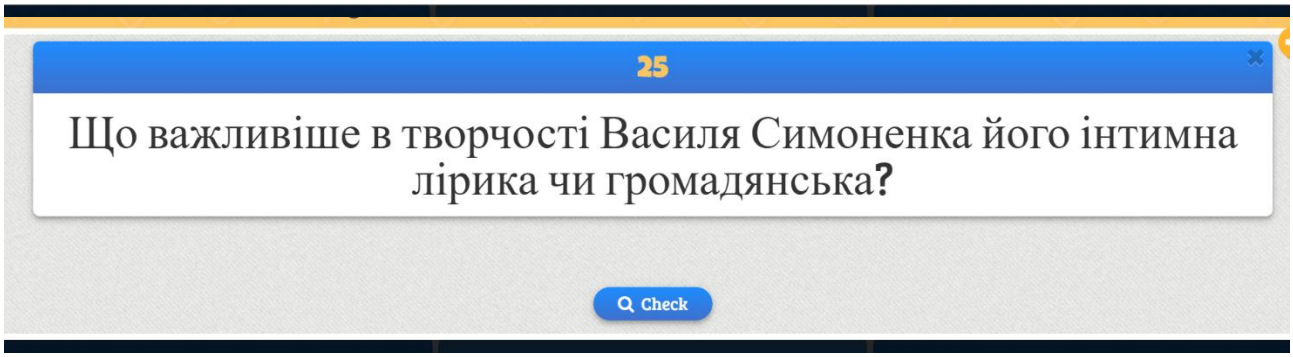
Літературна дискусія на платформі Baamboozie

Team 1
0
Team 2
0
1
2
3
4
5
6
Team 1
0
Team 2
0

25
Чи варто вивчати Симоненка лише через його патріотизм, чи варто звертатись і до його інтимної лірики?
Check

25
Чи правильно вважати Василя Симоненка не лише поетом, а й літературним борцем?
Check

V. ПІДБИВАЄМО ПІДСУМКИ. (5 хв)

Василь Симоненко прожив 28 років. Митець назавжди увійшов в історію рідної культури своїм болем за долю України, тривогами за Всесвіт. Мудро зазначив про місце і роль В. Симоненка в літературі, про значення його поезії Олесь Гончар: «Серед літераторів трапляються й такі, без яких їхня доба могла б спокійно обійтись, нічого істотного не втративши. А є такі, що стають виразниками свого часу, живими нервами його драм і борінь, відтворюють у собі самий дух епохи...» Саме до таких митців і належить Василь Симоненко.

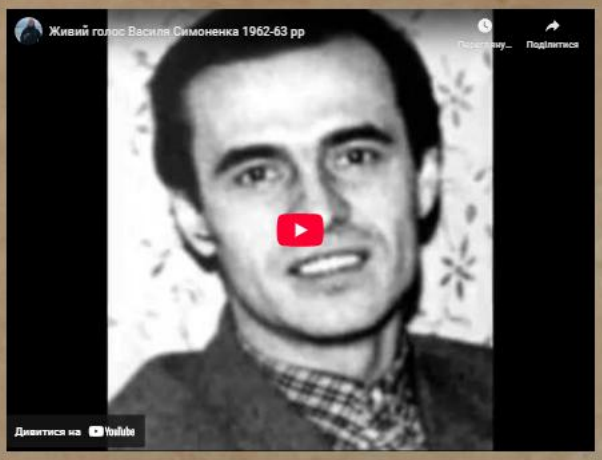
Спадщина поета вміщується в одній книжці, проте, на щастя, мистецтво ніколи не вимірювалося на вагу. Творчість Симоненка безцінна для України.

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ.

Вивчити один з віршів шістдесятників.

Василь Симоненко

Підготувала: Слободян Тетяна

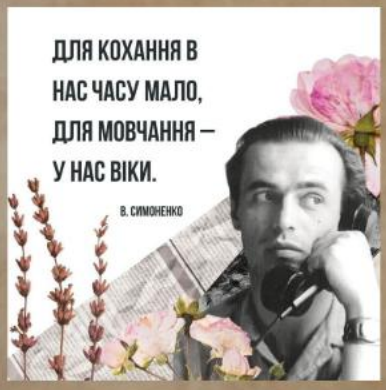

Василь Симоненко

Літературна подорож

https://earth.google.com/web/@-49.24778938,81.41844476,-28690.35769643a,46023978.62844944d,35y,70.96901338h,0t,0r/data=CgRCAggBMikKJwolCiExaU5MbWE3UjhKWGNJQ1ZLRjBNTjVJdDFQdkVWUipYTlkgATo DCgEwQgIIAEoHCJHkwVMQAQ

Літературна гра (правда чи брехня)

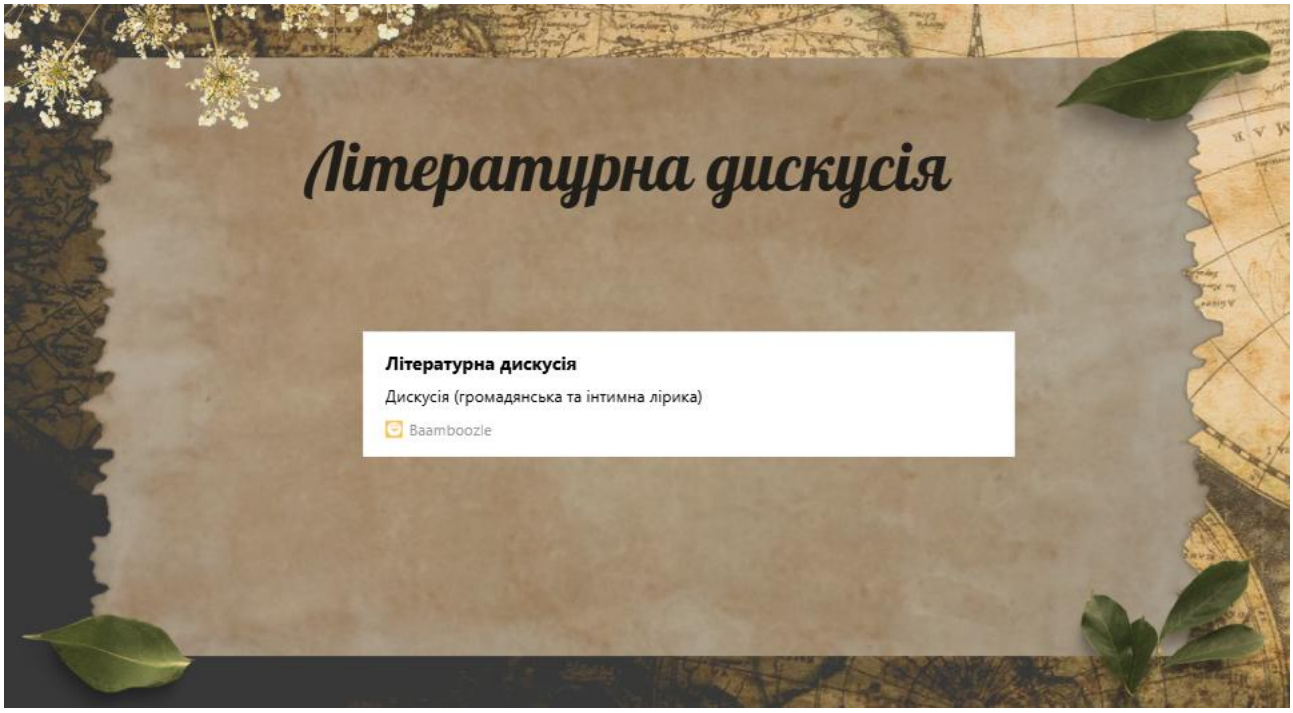
educaplay
Your ad is loading...

Фотогалерея

https://www.symonenko.ck.ua/fotogalereya?utm_source=chatgpt.com

Літературна дискусія
Літературна дискусія
Дискусія (громадянська та інтимна лірика)
Baamboozle

Конспект уроку
з української літератури на тему:
«Дмитро Павличко. Основні відомості про поета, перекладача. Основні мотиви його творів. Пісенна лірика, її популярність. Вірш "Два кольори", який став народною піснею»

11 клас

Тема уроку: «Дмитро Павличко. Основні відомості про поета, перекладача. Основні мотиви його творів. Пісенна лірика, її популярність. Вірш "Два кольори", який став народною піснею. Національний колорит поетичних образів, роль антитези. Збірка любовної лірики "Таємниця твого обличчя". Використання фольклорних, персоніфікованих образів для передачі глибокого почуття кохання ("Я стужився, мила, за тобою...")».

Мета:

- **Знаннєвий:** знання про основні віхи життя поета і перекладача Д. Павличка, характеристика основних мотивів його поезій, пісенної лірики, її популярності;
- **Діяльнісний:** розвиток естетичних почуттів, уміння визначати національний колорит поетичних образів, з'ясувати роль антитези у творі, навички роботи в групі, розвиток уміння учнів формулювати мету власної діяльності та робити висновки за її результатами, вдосконалення вміння висловлювати власну думку, узагальнювати аналітичний матеріал;
- **Ціннісний:** прагнення до гуманістичних ідеалів, високих моральних якостей, естетичний смак, зацікавленість високохудожнім словом поезії.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Обладнання: підручник, презентація, ноутбук, роздавальний матеріал, портрети та ілюстрації.

Міжпредметні зв'язки: мова, історія, географія, мистецтво.

Методи і прийоми: бесіда, спостереження, частково-пошуковий, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, дослідницький; Червоно-чорний реванш»; інтерактивна пісня «Два кольори» (з вставленням правильного варіанту слів), інтерактивні вправи «Дмитро Павличко» (яка підсумовує біографію письменника), «Художні засоби» (для закріплення естетичного смаку учнів), підсумковий тест на платформі Quizizz.

Засіб: командної роботи, критичного мислення.

Очікувані результати:

- Учні впевнено оперують фактами з біографії письменника;
- Аналізують мистецьку вартість творчості Д. Павличка;
- Агрументують позицію автора щодо доби, у якій він працював;
- Розуміють ознаки та цінність пісенної спадщини письменника;
- Оперують літературознавчими поняттями;
- Повторили художні засоби.

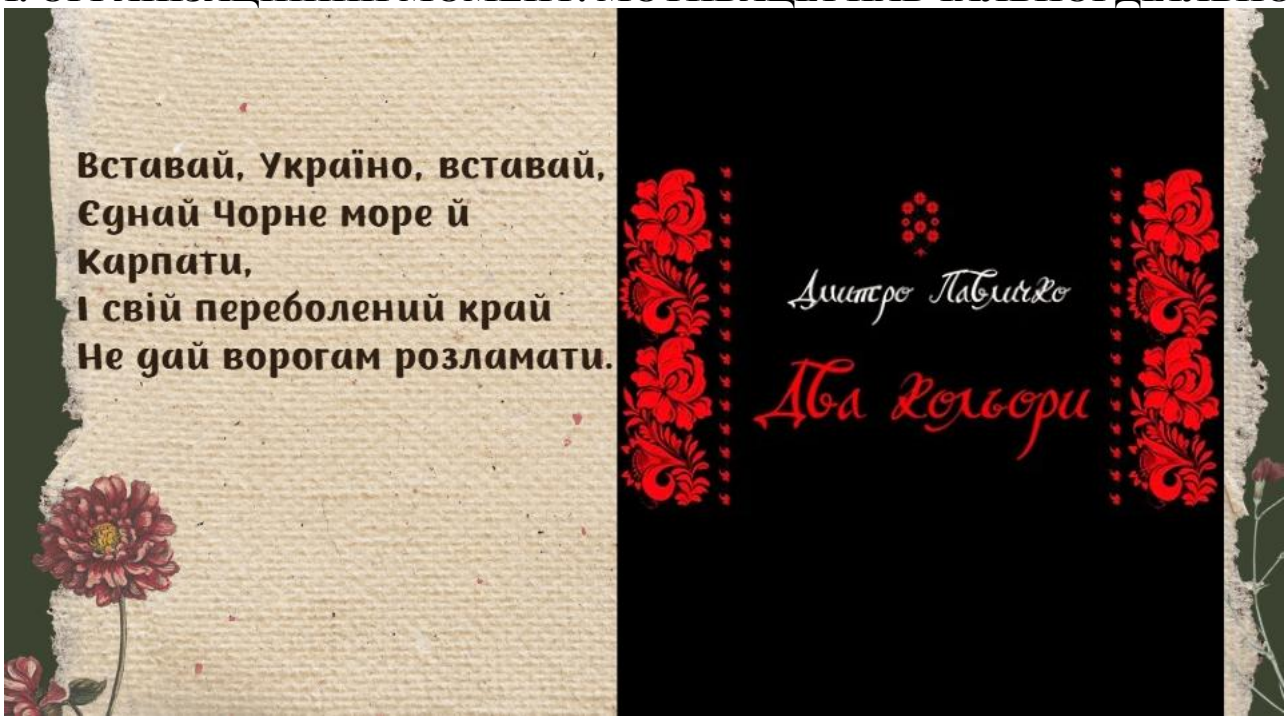
Література:

- Українська література (рівень стандарт): підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О. В. Слоньовська, Н. В. Мафтин, Н. М. Вівчарик. Київ: Літера ЛТД, 2019. 256 с;
- https://www.educaplay.com/learning-resources/22792343-learning_resource.html;
- https://wordwall.net/uk/resource/68070037/%d0%b4%d0%bc%d0%b8%d1%82%d1%80%d0%be-%d0%bf%d0%b0%d0%b2%d0%bb%d0%b8%d1%87%d0%ba%d0%be;

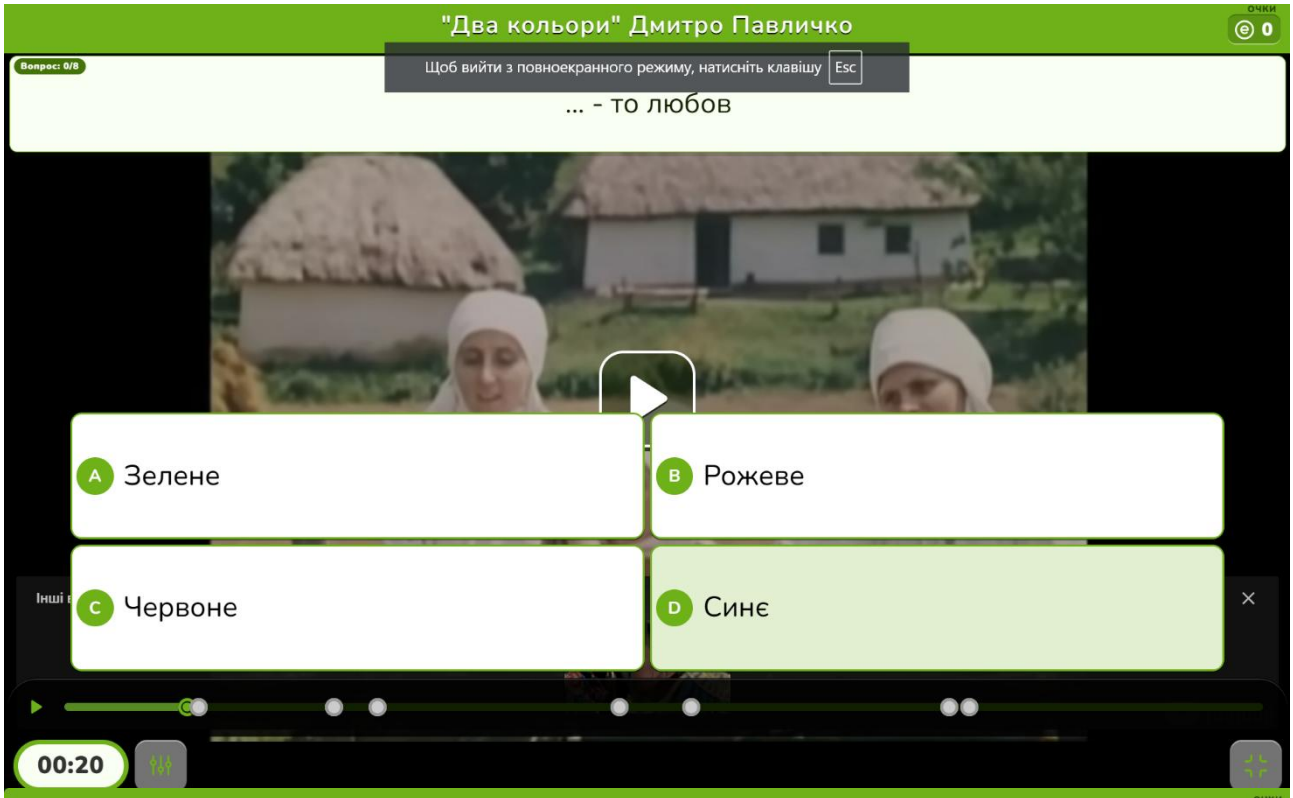
- https://wordwall.net/uk/resource/12246905/%d0%b4%d0%bf%d0%b0%d0%b2%d0%bb%d0%b8%d1%87%d0%ba%d0%be-%d0%b4%d0%b2%d0%b0-%d0%ba%d0%be%d0%bb%d1%8c%d0%be%d1%80%d0%b8;
- https://quizizz.com/join?gc=023662.

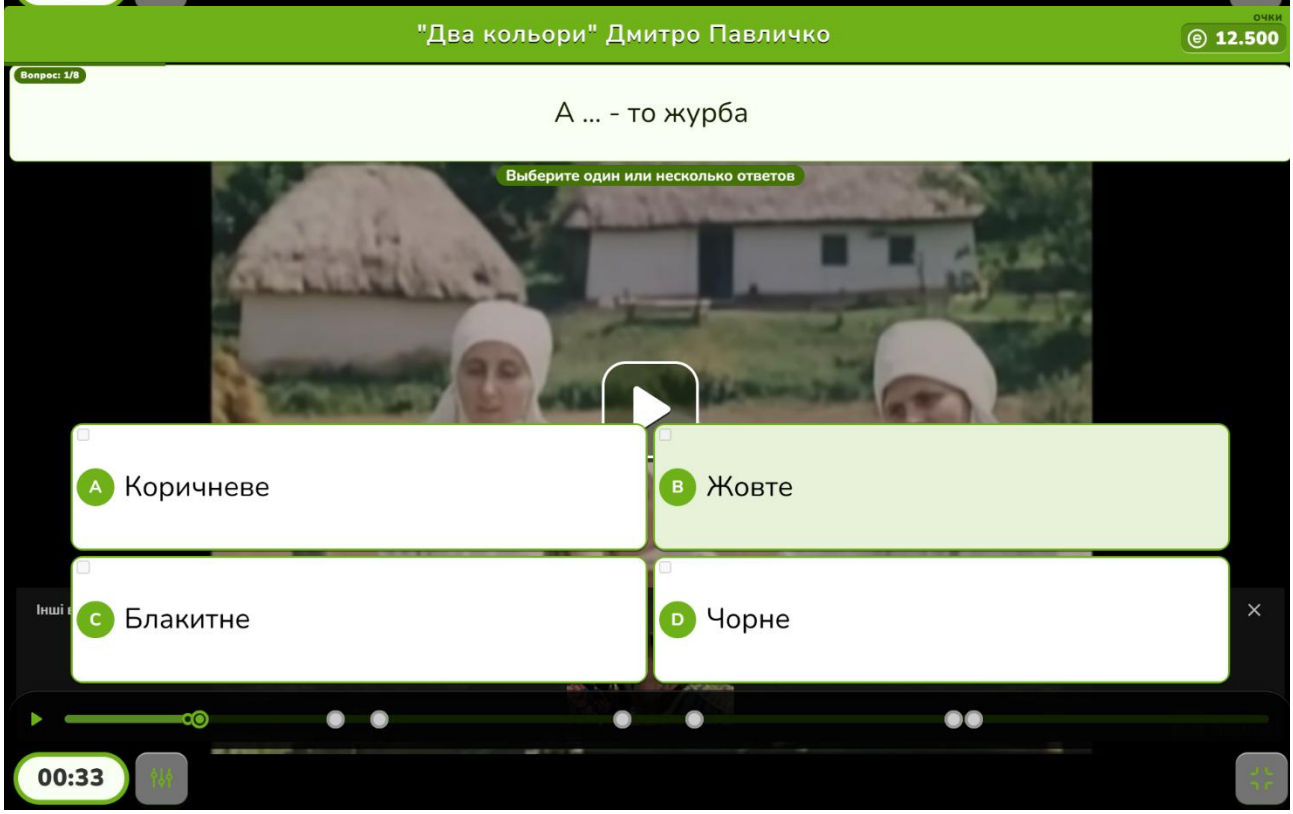
ХІД УРОКУ

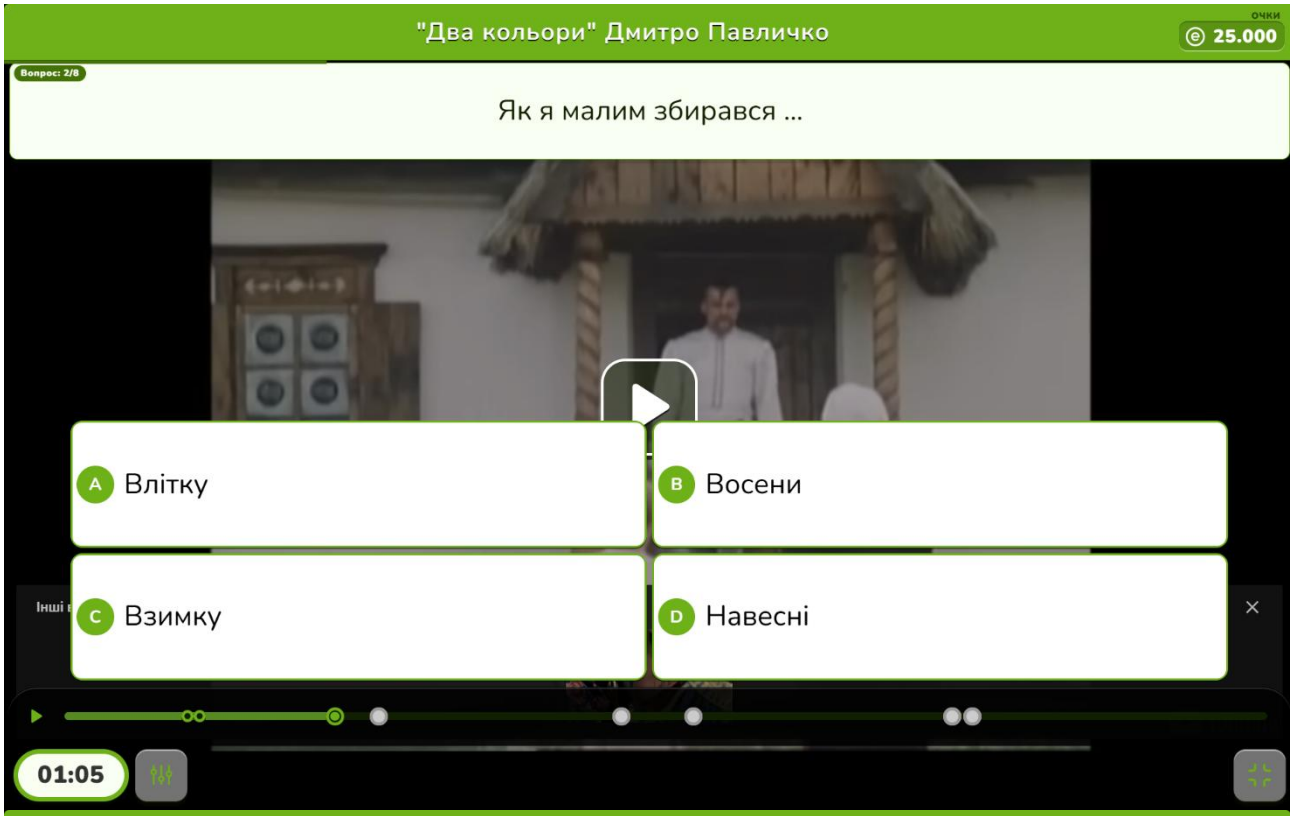
І. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

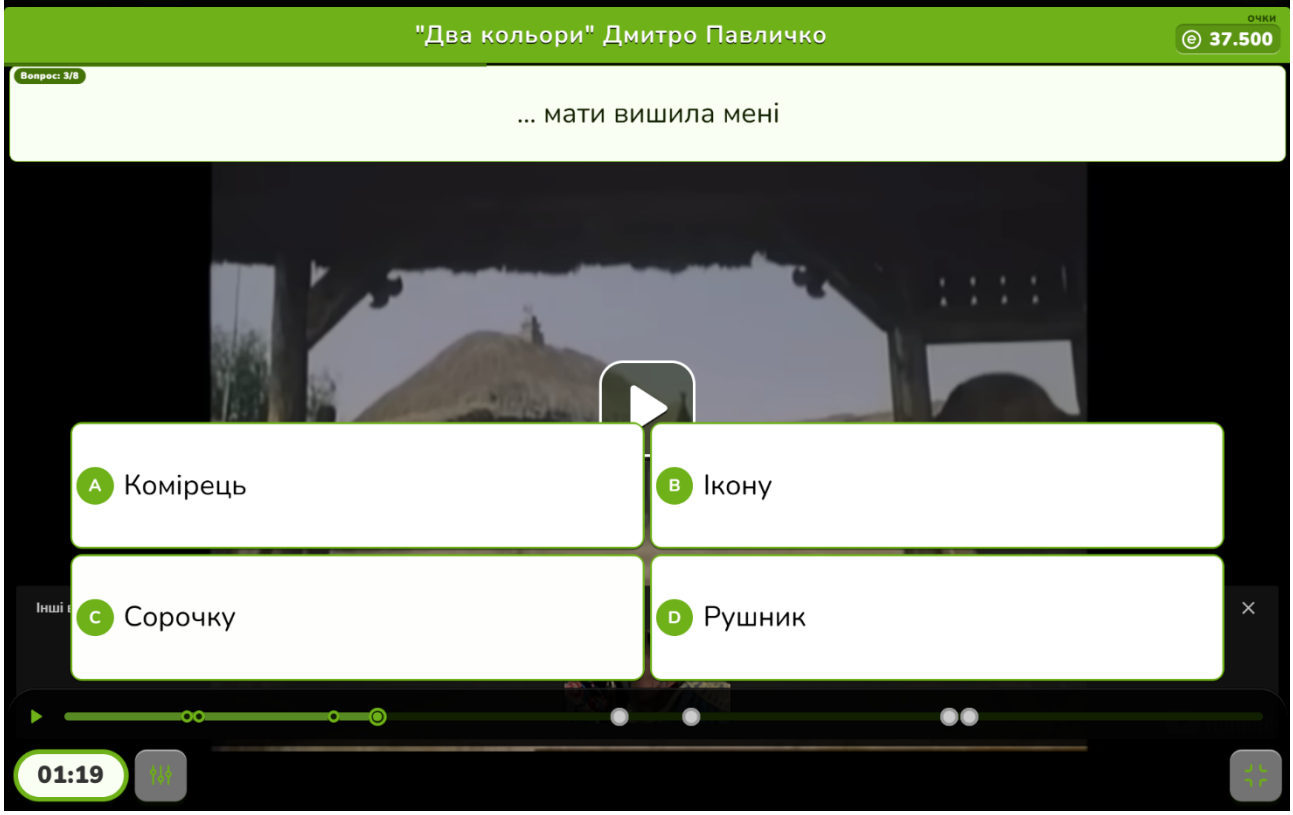

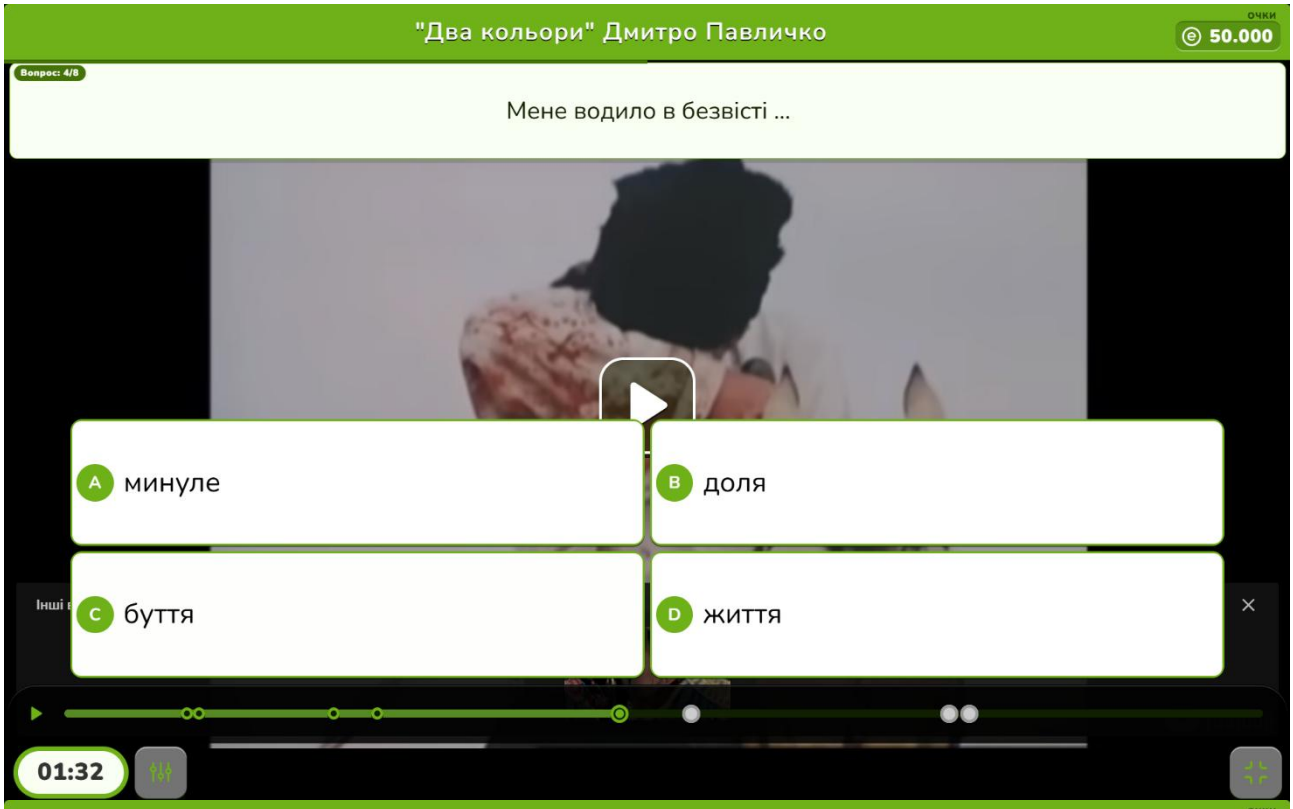
Перед початком вивчення нового матеріалу, пригадуємо відому народну пісню.

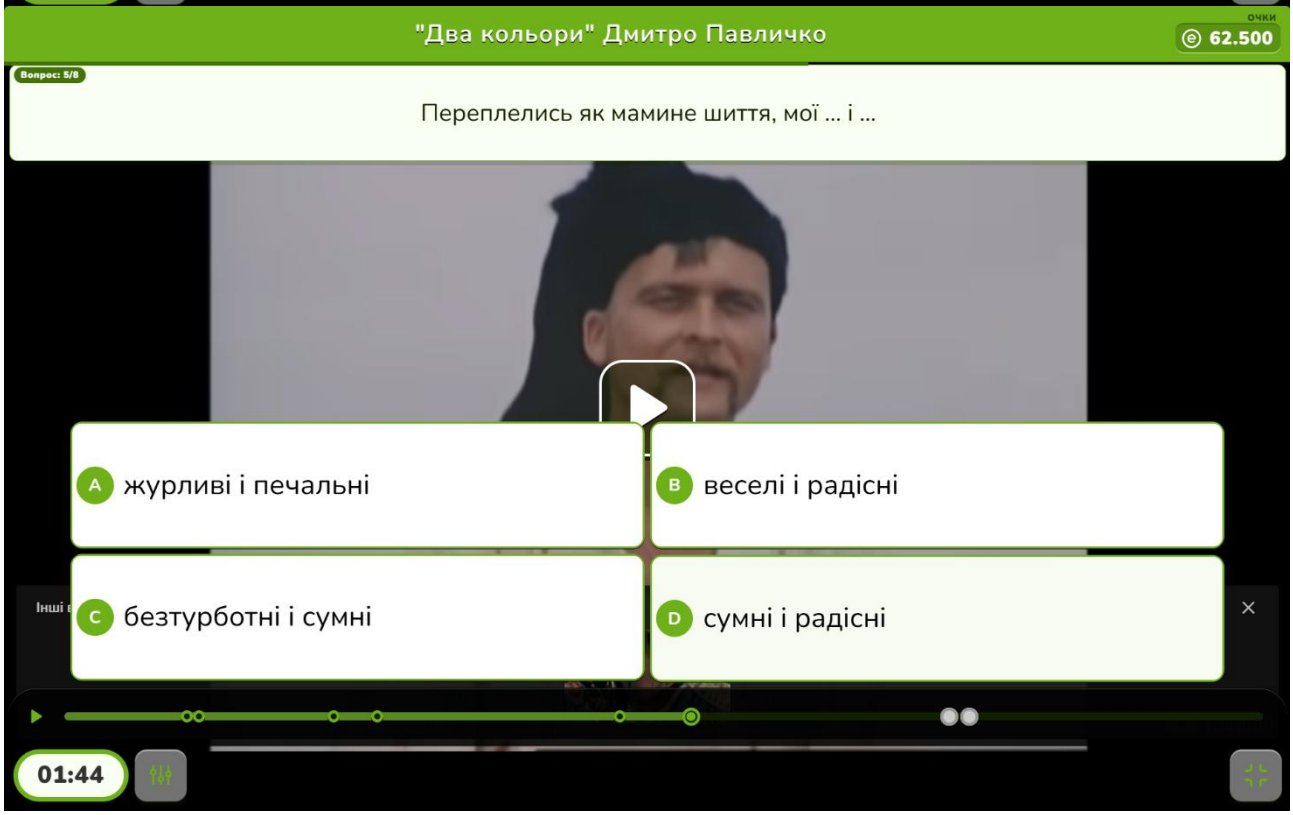

"Два кольори" Дмитро Павличко
очки
0
Вопрос: 0/8
Щоб вийти з повноекранного режиму, натисніть клавішу Esc
... - то любов
A Зелене
B Рожеве
C Червоне
D Синє
Інші
00:20

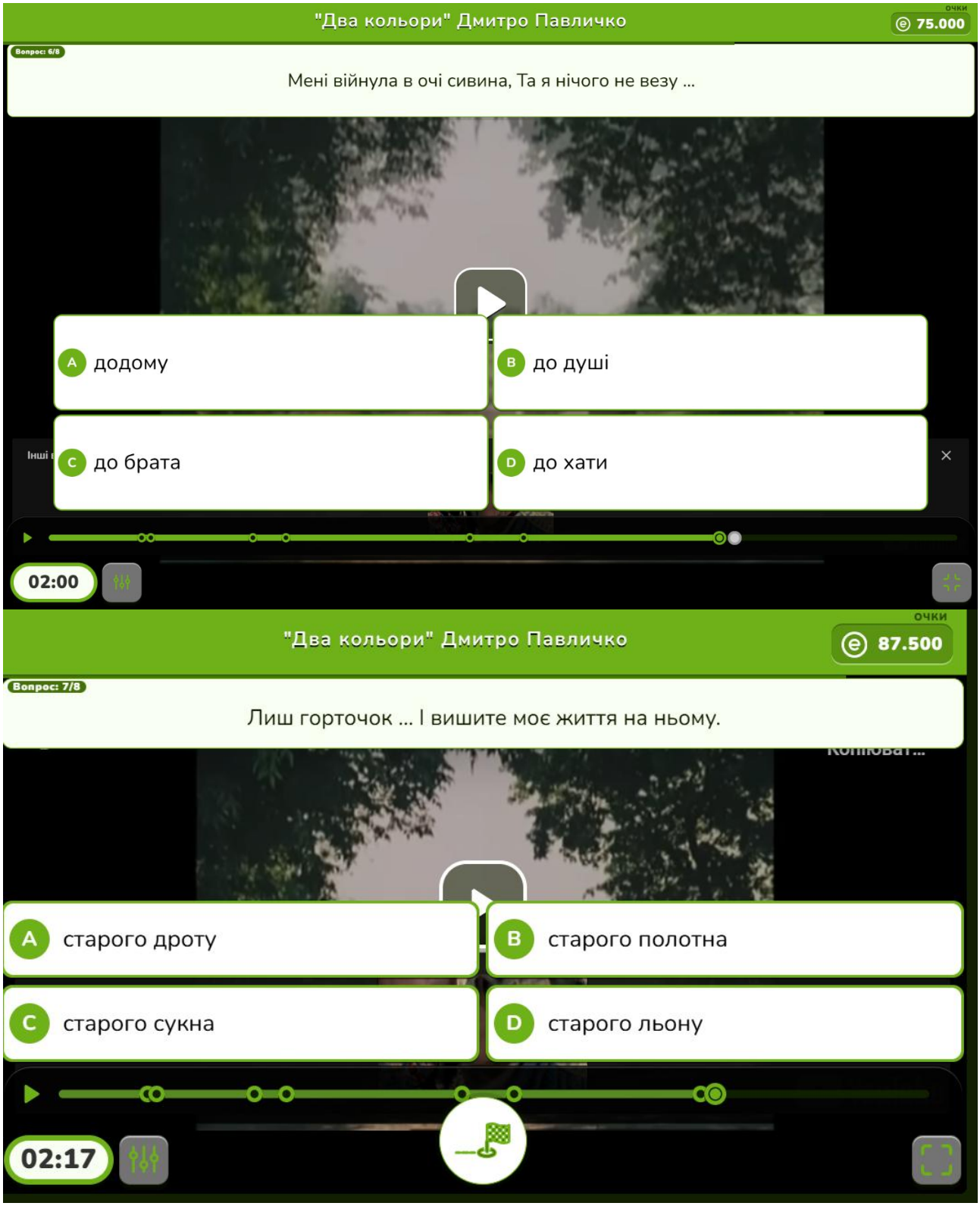

"Два кольори" Дмитро Павличко
очки
12.500
Вопрос: 1/8
А ... - то журба
Выберите один или несколько ответов
A Коричневе
B Жовте
C Блакитне
D Чорне
Інші
00:33

"Два кольори" Дмитро Павличко
очки
25.000
Вопрос: 2/8
Як я малим збирався ...
A Влітку
B Восени
C Взимку
D Навесні
01:05

"Два кольори" Дмитро Павличко
очки
37.500
Вопрос: 3/8
... мати вишила мені
A Комірець
B Ікону
C Сорочку
D Рушник
01:19

"Два кольори" Дмитро Павличко
ОЧКИ
50.000
Вопрос: 4/8
Мене водило в безвісті ...
A минуле
B доля
C буття
D життя
01:32

"Два кольори" Дмитро Павличко
ОЧКИ
62.500
Вопрос: 5/8
Переплелись як мамине шиття, мої ... і ...
A журливі і печальні
B веселі і радісні
C безтурботні і сумні
D сумні і радісні
01:44

II. ОГОЛОШЕННЯ ТЕМИ ТА МЕТИ УРОКУ.

III. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ. (15 хв)

Впродовж уроку учні творять червоно-чорну канву на основі біографії письменника.

Червоно-чорний реванш

1 команда
формує позитивні
факти з життя

2 команда
формує негативні
факти з життя

Ранні роки

Дмитро Павличко народився 1929 року в селі Стопчатів Станіславського воєводства Польщі (нині Івано-Франківська область). У перший клас довелося йти до польської школи, де в класі серед євреїв та поляків він був єдиним українським учнем. На одному з уроків стався цікавий випадок.

Вчителька змушувала маленького хлопчика продекламувати польський патріотичний вірш: "Kto ty jesteś? – Polak mały. – Jaki znak twój? – Orzeł biały" (Хто ти є? – Поляк малий. – Який знак твій? – Орел білий). Але Дмитро відмовився його прочитати, відповівши, що він українець, за що отримав лінійкою по пальцях.

У 1944 році в Коломиї, де тоді вже навчався юнак, гестапівці розстріляли його брата. За словами поета, тоді він був одержимий помстою, тож вирішив вступити до сотні УПА, де обрав собі псевдо Дорошенко.
"Мама плакала, батько мене не пускав, але я твердо сказав: "Мушу наздогнати німаків і помститися їм за брата", – розповідав Павличко студентам Прикарпатського університету ім. Стефаника.

І хоч пробув він там недовго, але з осені 1945 до літа 1946 отримав сповна за свою повстанську діяльність від НКВД – піддавався тортурам і був ув'язнений. Така в Дмитра Павличка біографія.

Перший опублікований вірш митця "Дві ялинки" (1951) було надруковано під час навчання у Львівському університеті, проте відлік творчості почався ще в 1940-х: твори Павличка були відображенням тогочасних суспільних подій в Україні.
У 1953 виходить перша поетична збірка автора "Любов та ненависть", за нею – інші. Вісімнадцятитисячний тираж збірки "Правда кличе" навіть було вилучено зі продажу та знищено. Причиною для цього став сонет "Коли умер кривавий Торквемада" – реакція письменника на смерть Сталіна. На його підтримку виступали письменники Павло Тичина та Олесь Гончар.

"З Дмитра Павличка почалося в Україні те, що пізніше дістало назву "дисидентство". Маю на увазі його поетичну збірку "Правда кличе!", а в ній славетний вірш "Коли умер кривавий Торквемада..." – перша в Радянському Союзі публічна оцінка Сталіна як тирана і його доблесних соратників як "кривавих пастирів людського стада", – говорить дисидент, літературний критик Іван Дзюба.

Багатьма своїми поезіями Дмитро Павличко возвеличує кохання, пише на інтимні та філософські теми, присвячує рядки рідній мові, займається літературними перекладами. Саме завдяки йому вперше українською мовою з'явилося повне зібрання творів Вільяма Шекспіра в шести томах.

Чимало текстів, що вийшли з-під пера поета, стали піснями. Це і "Впали роси на покоси", і "Явір і яворина", і "Долиною туман тече".

Однак найвідомішою серед них залишається поезія Дмитра Павличка "Два кольори", яка має свою унікальну історію: цензура УРСР назвала пісню "гімном націоналістів" через символічні червоний та чорний кольори – революційний прапор ОУН.

Фото

1964 року Павличко переїжджає до Києва, де починає працювати у сценарній майстерні Кіностудії імені Олександра Довженка. Потім стає редактором українського журналу іноземної літератури "Всесвіт", згодом – секретарем Спілки письменників України і СРСР.

Але найбільш активно проявляє себе як громадський діяч в кінці 1980-х та на початку 1990-х: обіймає посаду голови Товариства української мови імені Тараса Шевченка, а також стає одним із засновників Демократичної партії України і Народного Руху України.

Важливі про Дмитра Павличка факти: він був одним із тих, хто заклав своє слово до фундаменту нашої держави – Акту проголошення незалежності України. Йому належить перше ввідне речення цього історичного документа. Як він сам розповідав, Левко Лук'яненко хотів проголосити Україну республікою, але йому вдалося переконати депутатську групу, щоби назва залишилася все-таки за Україною. "Доктрина Павличка" – неофіційна назва зовнішньої політики України, що покладена в основу Декларації про державний суверенітет України. Саме ця доктрина передбачала прагнення України стати нейтральною та позаблоковою державою.

Відомою є промова Дмитра Павличка під час мітингу на Майдані Незалежності 21 серпня 1991 року:

"Ми виходили з ініціативами до наших сусідів: до Варшави, до Праги, до Будапешту і Бухаресту. Ми зверталися до Буша, до пані Тетчер і до інших державних діячів світу, щоб вони визнали нас і підписали з Україною дипломатичні угоди. Визнали Україну незалежною державою. Але вони посміхалися, а пані Тетчер сказала, що ми не обмінюємося посольствами з Каліфорнією. Я звертаюся до них з цієї площі. Визнайте Україну, підпишіть з нами договори, які поставили б нашу Україну на рівні з іншими державами, бо ми хоч не маємо ще держави воїстину, але хочемо її мати".

З 1995 до 1998 року Павличко був Надзвичайним і Повноважним Послом України у Словацькій Республіці, Послом України в Республіці Польща (тоді вдалося в центрі Варшави встановити пам'ятник Шевченку).

З 2006 до 2011 очолював Українську всесвітню координаційну раду.

Дмитро Павличко доклався до видавничого портфеля перекладів українських видавництв, зокрема завдяки йому з'явилися українською класики літератури Шарль Бодлер, Данте Аліґ'єрі, Франческо Петрарка, Райнер Марія Рільке, Генрік Ібсен та багато інших.

Літературознавчі праці та твори Дмитра Павличка вийшли у двотомнику "Літературознавство. Критика" у видавництві "Основи", заснованому донькою письменника, літературознавицею Соломією Павличко.

29 січня у віці 93 років помер український поет, перекладач, літературний критик, публіцист, шістдесятник, громадсько-політичний діяч Дмитро Павличко.

Аналіз творчості.

Як я малим збирався навесні
Піти у світ незнаними шляхами,
Сорочку мати вишила мені
Червоними і чорними нитками.

Два кольори мої, два кольори,
Оба на полотні, в душі моїй оба,
Два кольори мої, два кольори:
Червоне — то любов, а чорне — то журба.

Мене водило в безвісті життя,
Та я вертався на свої пороги,
Переплелись, як мамине шиття,
Мої сумні і радісні дороги.

Мені війнула в очі сивина,
Та я нічого не везу додому,
Лиш горточок старого полотна
І вишите моє життя на ньому.

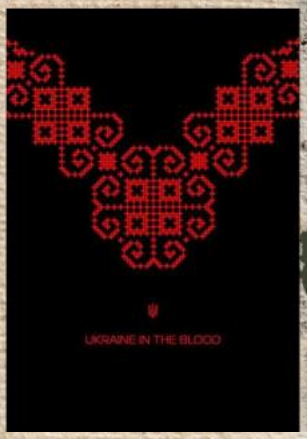
Два кольори мої, два кольори,
Оба на полотні, в душі моїй оба,
Два кольори мої, два кольори:
Червоне — то любов, а чорне — то журба.

Аналіз

Людину все життя супроводжують два кольори: червоний — то любов, а чорний — то журба. Такими нитками, за народною традицією, вишивали рушники та сорочки

Проводжаючи сина в дорогу, мати дала вишитий рушник, як оберіг, як символ своєї любові. І це була найдорожча річ, яку він зберігав протягом довгих років, бо мати ніби вгадала синову долю, вишила її на полотні.

Проводжаючи сина в дорогу, мати дала вишитий рушник, як оберіг, як символ своєї любові. І це була найдорожча річ, яку він зберігав протягом довгих років, бо мати ніби вгадала синову долю, вишила її на полотні.

Поет дібрав такі задушевні слова, так зумів виразити почуття багатьох людей, що вірш став улюбленою народною піснею для багатьох поколінь. Вона близька до фольклорної традиції і символікою барв, і чисел,і філософією життя.
Основний мотив твору – мотив дороги як символу людської долі поєднаний із мотивом материнського благословення.

Червоне й чорне – найпоширеніше поєднання кольорів в українській вишиванці, що асоціюється з радощами й печалями, злетами й смутками людського життя...

Ліричний герой, пройшовши через життєві випробування, зберіг найдорогоціннішій скарб – «згорточок старого полотна».

Вишиту сорочку – як часточку маминої душі, оберіг,«свої пороги» – як початок і кінець людської долі, духовні начала Д. Павличко поетизує за допомогою простих і довершених художніх засобів – народної символіки, нечисленних епітетів і метафор. Для поета важливий не зовнішній словесний візерунок,а глибина думок і почувань.

Два кольори – дві тривоги, дві нитки душі, що з'єднують в одному візерунку пам'ять про батьків і турботу про дітей, про сучасне й майбутнє. Вони, як живі джерела, що передають від покоління до покоління скарби й багатство пам'яті свого роду, бо саме вони духовно єднають людину з рідною землею.

Рік написання – 29 лютого 1964 року

Вид лірики: особиста (інтимна).

Жанр твору: пісня.

Тема твору «Два кольори» – це роздуми про долю людини, про те, що для неї найдорожче, це вияв любові до рідної матері, яка своїми руками вишила синові сорочку червоними і чорними нитками, що стала ліричному герою й оберегом на все життя, і нагадуванням про рану домівку.

Ідея – заклик не забувати про своє коріння, про батьків, про те, що є основою життя.

Композиція твору.

Вірш «Два кольори» написаний у формі монологу сина. У якому він висловлює свою любов до матері й подяку за її любов і турботу.

Римування – перехресне: навесні – мані, шляхами – нитками.
Віршовий розмір: п'ятистопний ямб із пірихієм.

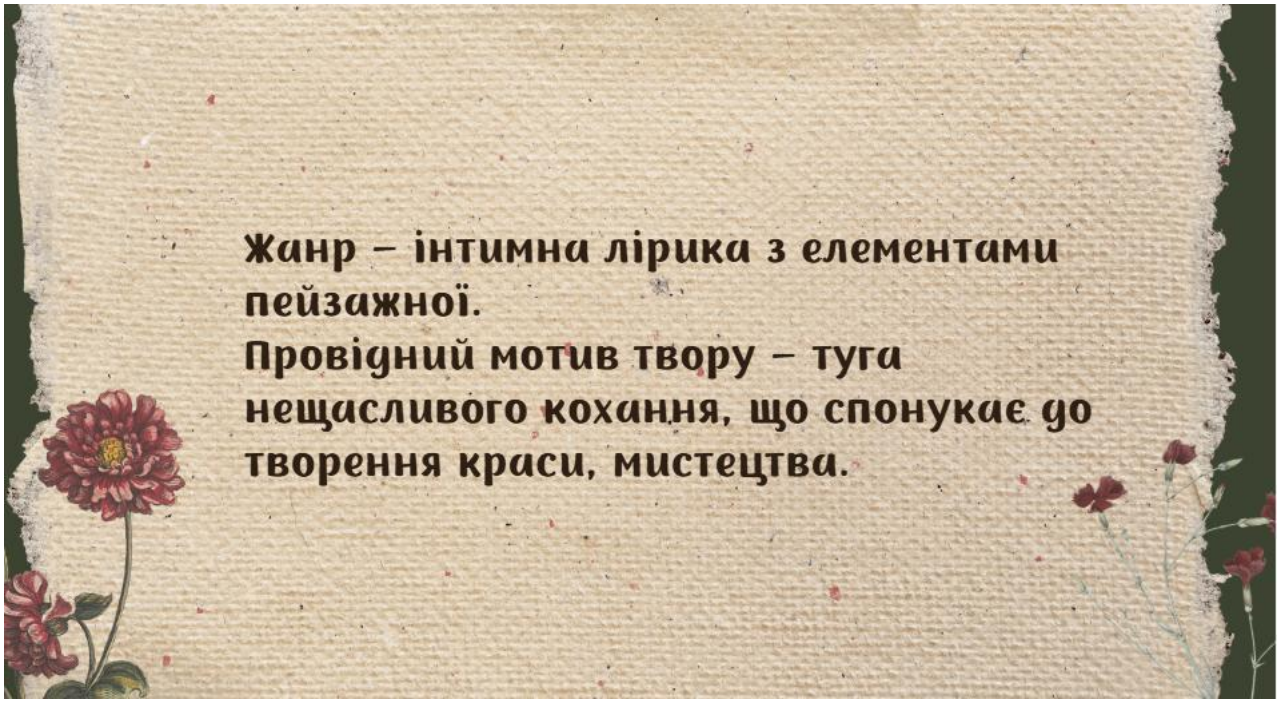
Образи твору «Два кольори»
Головний образ твору – ліричний герой, який за ментальністю, за вихованням українець. Адже, коли «малим збирався навесні піти у шлях незнаними шляхами», у подарунок від матері отримав сорочку, вишиту «червоними і чорними нитками», – традиційний символ побажання доброї долі.
Сорочка, щасливі і сумні дороги, мамина любов допомагають повніше розкрити характер ліричного героя.

Я стужився, мила, за тобою,
З туги обернувся мимохіть
В явора, що, палений журбою,
Сам-один між буками стоїть.

Грає листя на веснянім сонці,
А в душі — печаль, як небеса.
Він росте й співає явороньці,
І згорає від сльози роса.

Сніг летить колючий, ніби трина,
Йде зима й бескидами гуде.
Яворові сниться яворина
Та її кохання молоде.

Він не знає, що надійдуть люди,
Зміряють його на поруби,
Розітнуть йому печальні груди,
Скрипку зроблять із його журби.

IV. ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ТА НАВИЧОК. (20 хв)

Закріплюємо біографію на тесті Wordwall.

0:09 ✓0

Хто опублікував українською мовою антологію «Світовий сонет»?

- І. Франко;
- В. Симоненко;
- Дмитро Павличко

2 з 10

0:18 ✓0

Початкову освіту здобув у...

- польськомовній школі в Яблунові
- російськомовній школі

3 з 10

0:26 ✓0

В якому році був ув’язнений за сфабрикованою справою щодо звинувачення у належності до УПА?

- З осені 1945 р. по літо 1946 р
- З осені 1948 р. по літо 1950 р
- З осені 1940 р. по літо 1941 р

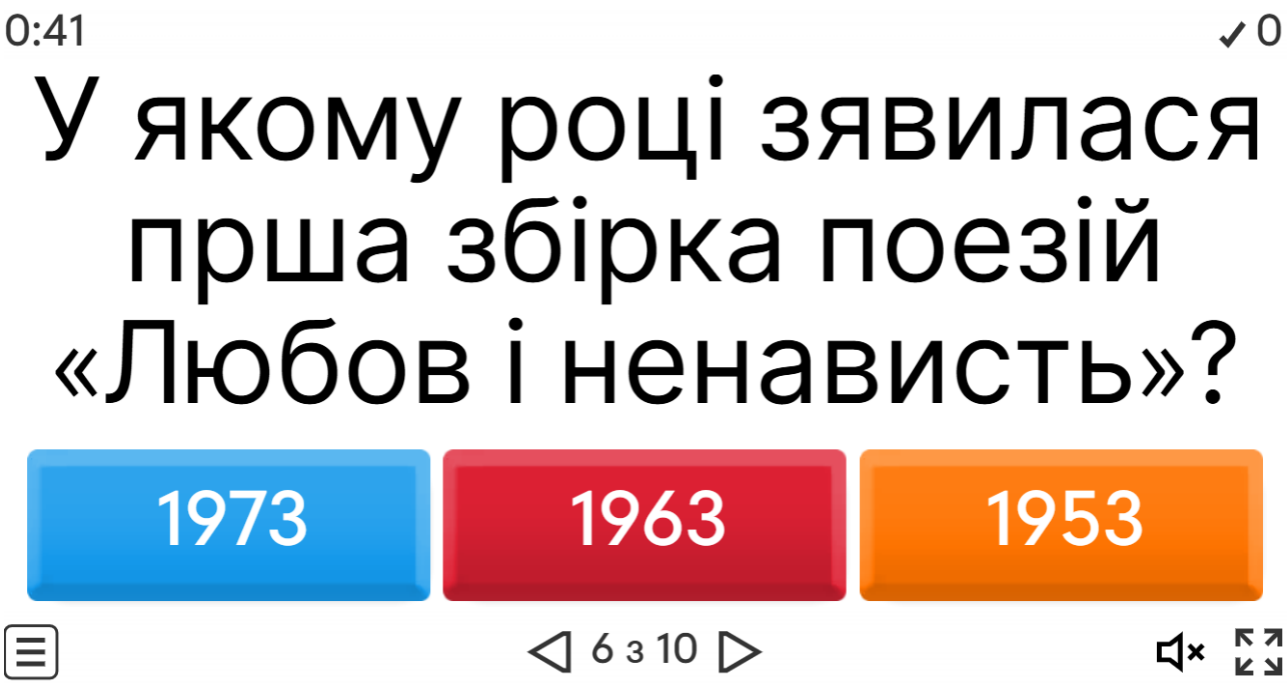
4 з 10

0:35 ✓0

У 1953 р. закінчив філологічний факультет.....

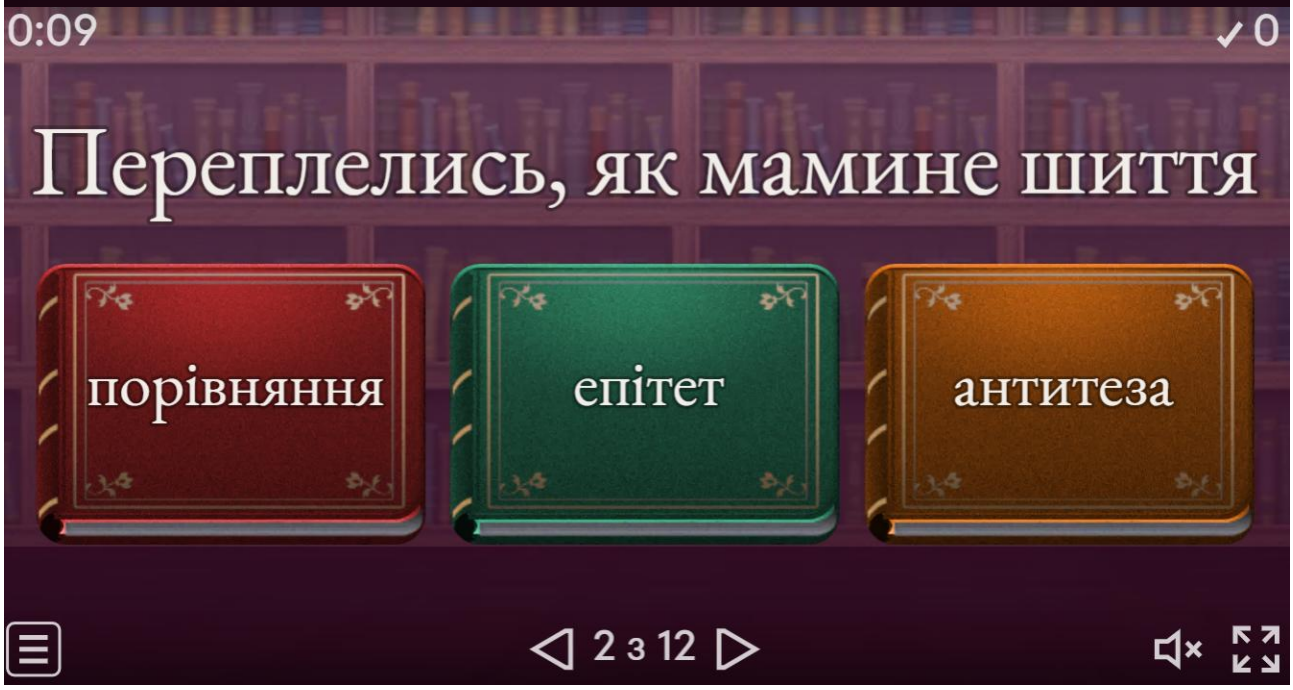
- Київського університету
- Львівського університету
- Московського університету

5 з 10

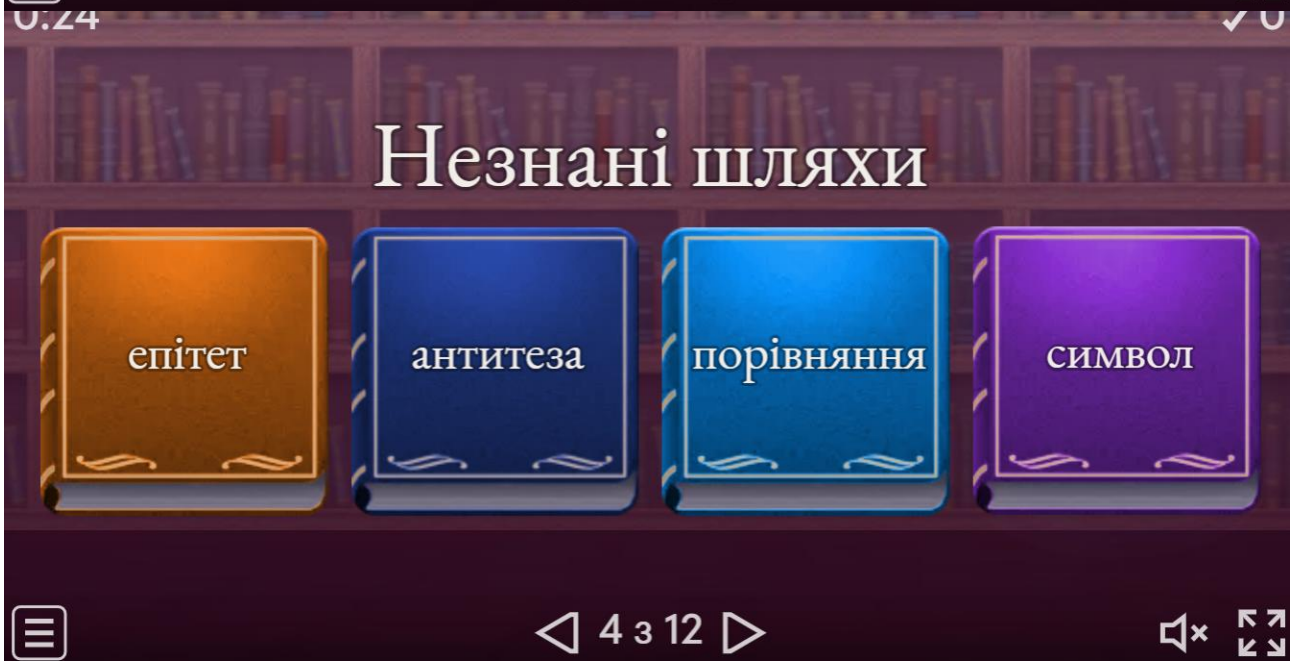

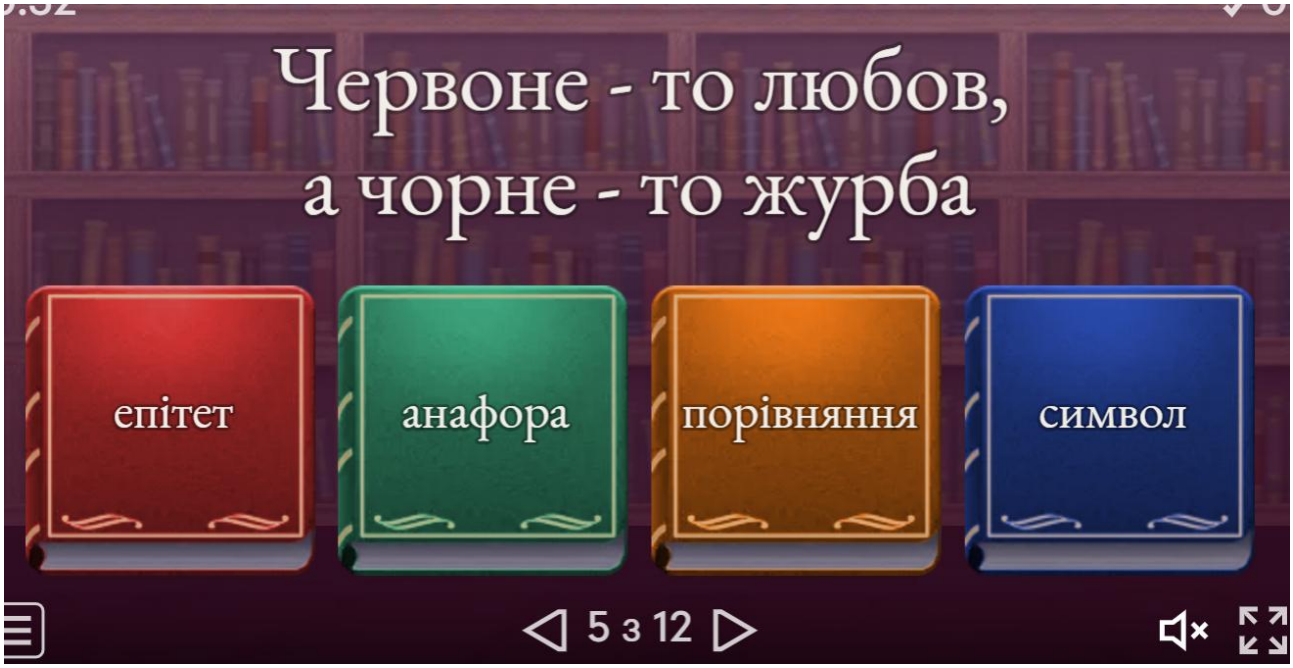
Аналізуємо художні засоби у вірші «Два кольори» Wordwall.

0:01
0
Вишите життя
порівняння
епітет
антитеза
гіпербола
1 з 12

0:09
0
Переплелись, як мамине шиття
порівняння
епітет
антитеза
2 з 12

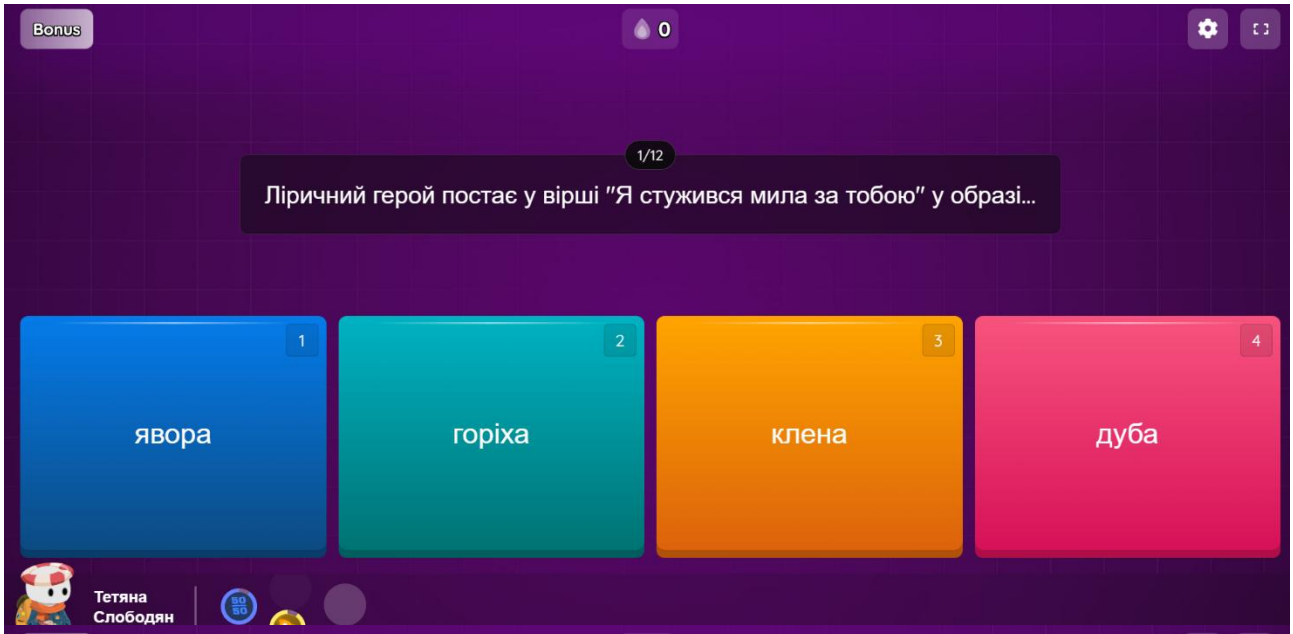

0:16
0
Червоне і чорне
антитеза
епітет
порівняння
метафора
3 з 12

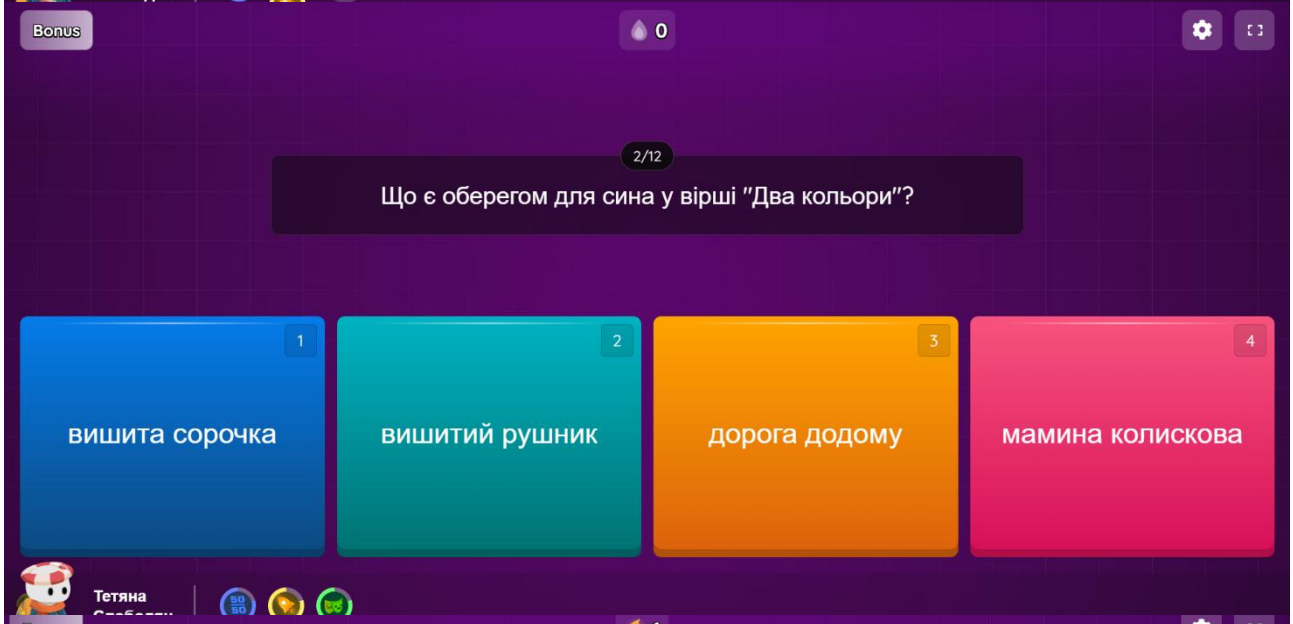

Незнані шляхи
епітет
антитеза
порівняння
символ
4 з 12

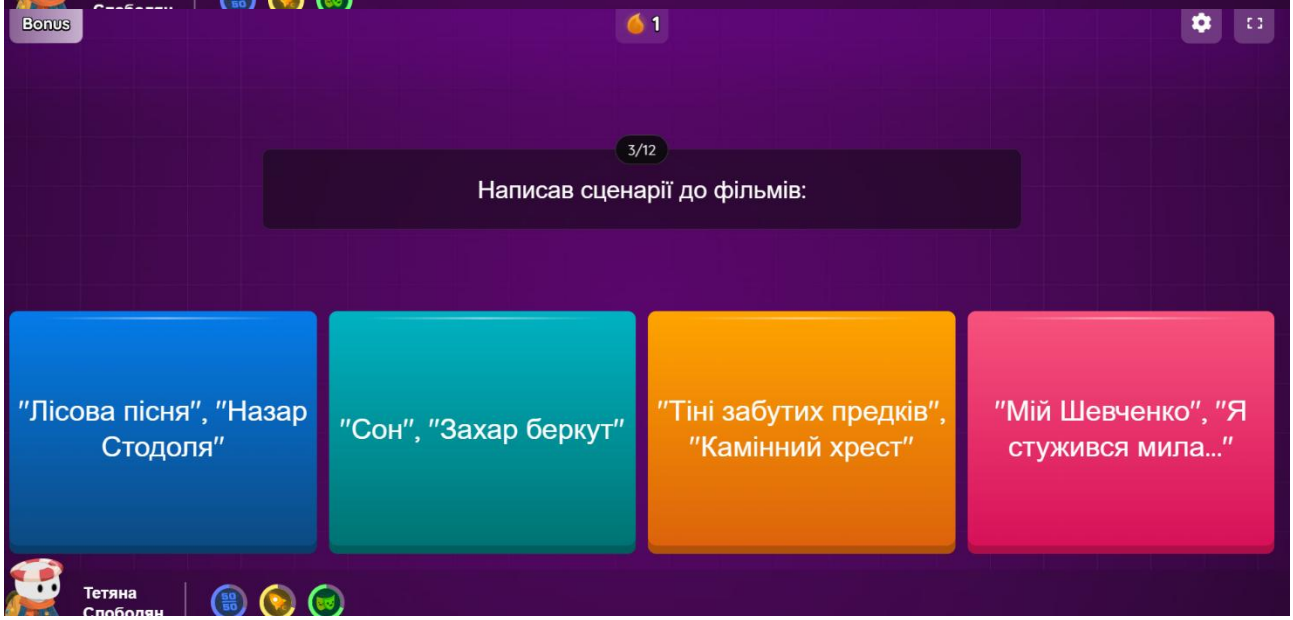

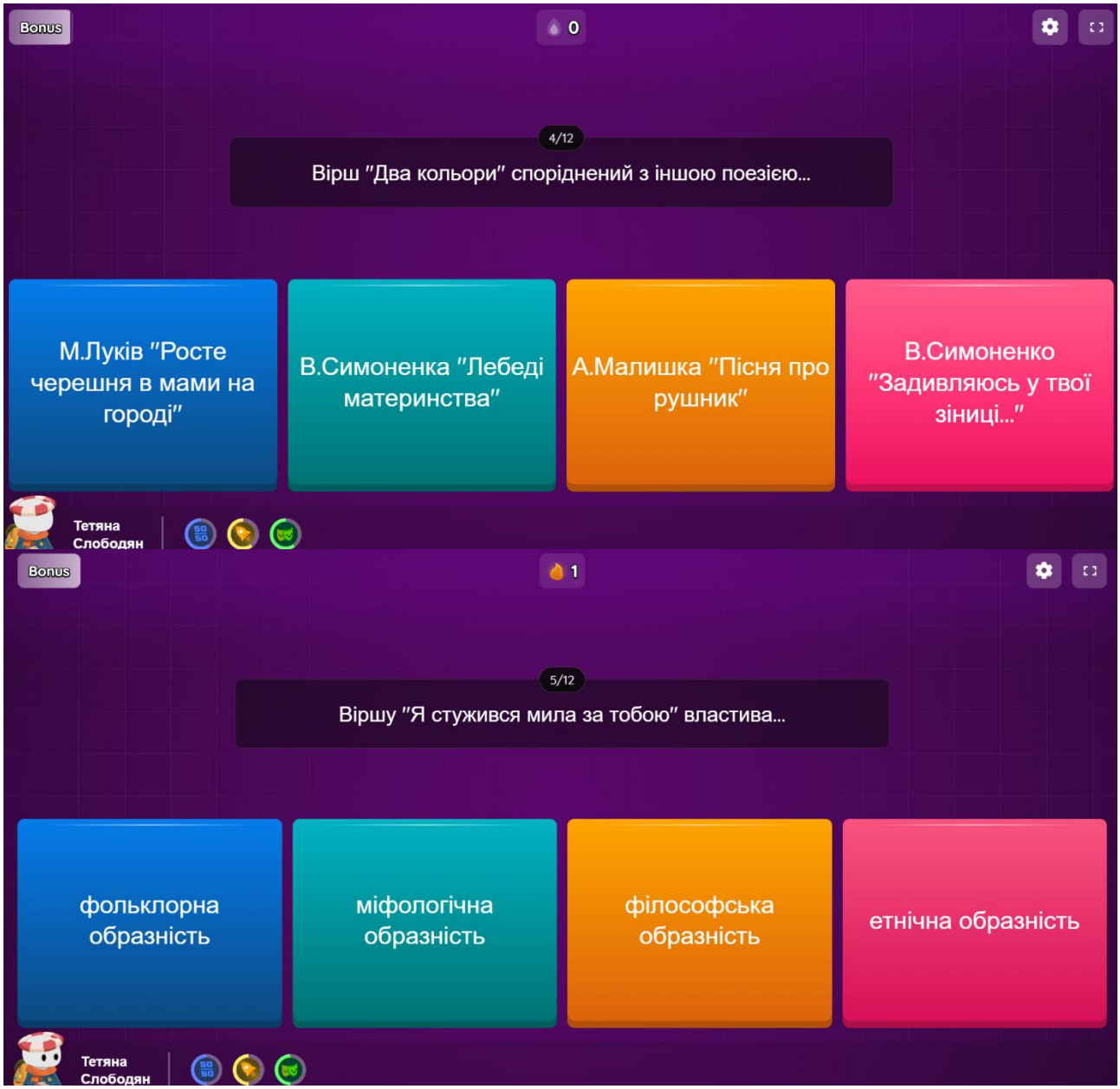
V. ПІДБИВАЄМО ПІДСУМКИ. (5 хв)

Закріплюємо весь матеріал тестом на платформі Quizizz.

Bonus
0
1/12
Ліричний герой постає у вірші "Я стужився мила за тобою" у образі...
1
явора
2
горіха
3
клена
4
дуба
Тетяна
Слободян

Bonus
0
2/12
Що є оберегом для сина у вірші "Два кольори"?
1
вишита сорочка
2
вишитий рушник
3
дорога додому
4
мамина колискова
Тетяна

Bonus
1
3/12
Написав сценарії до фільмів:
"Лісова пісня", "Назар Стодоля"
"Сон", "Захар беркут"
"Тіні забутих предків", "Камінний хрест"
"Мій Шевченко", "Я стужився мила..."
Тетяна
Слободян

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ.

Проаналізувати художні засоби у поезії Д. Павличка (на вибір).

ОРІЄНТОВНА СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ УЧНЯ

Загальні відомості

1. Біографічні дані. Прізвище та ім’я учня (записують лише ініціали, дотримуючись принципу конфіденційності), його вік, клас, в якому навчається, стан здоров’я та загальний фізичний розвиток.

2. Умови проживання в сім’ї: її склад, соціальне та матеріальне становище, ідеали, цінності, професія та освітній рівень батьків, житлові умови; вплив батьків на учня, ставлення до нього тощо (надається тільки загальна інформація).

Взаємини з однокласниками та вчителями

1. Загальна характеристика класного колективу, місце учня у колективі, усвідомлення свого статусу/

2. Характер стосунків з однокласниками (дружні / конфліктні, з’ясувати причини конфліктної поведінки). Проводять діагностичне дослідження схильності до конфліктної поведінки.

3. Особливості спілкування з учнями своєї та протилежної статі (спостереження, діагностика).

4. Аналіз поведінки учня (вказати типи, види та форми її прояву) на основі спостереження й діагностики.

Особливості характеру й темпераменту

1. Прояв темпераменту в поведінці: стриманість, врівноваженість, рухливість, агресивність та ін.

2. Групи рис характеру, що виражають ставлення учня до трудової діяльності (працьовитість, активність відповідальність та ін.), до інших людей (батьків, членів родини, вчителів, класного колективу, друзів, склад референтної групи) щирість, доброта, чуйність, гуманність та ін.; до самого себе (самоповага, почуття власної гідності та ін.), до речей (бережливість, охайність та ін.).

3. Характеристика акцентуації характеру.

Особливості емоційно-вольової сфери

1. Вольові риси характеру: самостійність, цілеспрямованість, ініціативність, рішучість, витримка.

2. Емоційні особливості учня: зміст і спрямованість почуттів, переживань, стійкість емоцій (вказати, які емоції переважають), глибина переживань невдач та успіхів, схильність до стресів, культура емоцій.

Навчальна діяльність

1. Мотивація учіння школяра.

2. Рівень розвитку здібностей особистості: виражені здібності, рівень, характер їх розвитку, властивості інтелекту особистості (глибина, самостійність суджень), обсяг і глибина знань, умінь, навичок. Загальні та спеціальні учбові уміння.

3. Особливості уваги, характер розвитку мимовільного та довільного запам’ятовування – заучує механічно чи усвідомлено; володіння раціональними прийомами запам’ятовування, яка його швидкість та міцність, легкість відтворення; індивідуальні особливості пам'яті.

4. Уміння вчитися (дотримання режиму дня й здатність планувати використання часу, вміння самостійно працювати, контролювати себе тощо),

5. Розвиток мовлення, рівень культури мовленнєвої діяльності.

Ставлення до праці. Професійна орієнтація

1. Яким видам праці учень надає перевагу (вдома, у ліцеї)?

2. Ставлення до домашніх обов'язків та доручень у ліцеї, їх виконання.

3. Наявність хобі й досягнення у ньому.

4. Спрямованість на майбутні професійні інтереси, їхня визначеність, адекватність мрій наявним здібностям.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЛАСНОГО КОЛЕКТИВУ

Загальні рекомендації щодо проведення діагностики шкільного класу

У процесі соціально-психологічної діагностики шкільного класу рекомендують орієнтуватися на суттєві якості групи, що зумовлюють розвивальний вплив колективу на особистісний розвиток учня.

Перша частина характеристики складається із п'яти розділів:

Загальні відомості про клас

Це інформація, що зазвичай міститься в офіційних шкільних документах і подається стисло та конкретно. До загальних відомостей належить:

- назва класу;
- кількість учнів;
- тривалість існування (чи змінювався склад, як давно і яким чином);
- віковий і статевий склад;
- наявність учнів, що мають проблеми з навчанням;
- особливості класного керівництва (тривалість періоду роботи на посаді класного керівника обстежуваного класу; навчальна дисципліна, яку викладає тощо).

Ця інформація допоможе зрозуміти особливості спільної діяльності класу, ставлення до неї дітей, виявити традиції, визначити їх роль у розвитку учнівського колективу, з'ясувати вплив класного керівника на формування й розвиток класу як колективу тощо.

1. Психологічна структура класу

Відображає характер взаємин між членами класу. У цьому розділі дається характеристика:

- офіційного активу класу;
- неофіційних лідерів;
- взаємин лідерів;

– пасивних членів класного колективу;
– угрупувань, що мають місце в класі.

Характеризуючи офіційно обраний актив класу, необхідно підтвердити чи спростувати факт керівництва класом.

Для виявлення неофіційного активу класу, окрім традиційних методів діагностики – спостереження й бесіди, застосовують і соціометрію; аналізують характер взаємини між офіційними і неофіційними лідерами.

Треба вказати причини їх виникнення й описати характер взаємодії (існування суперечностей, непорозумінь; тісні контакти, довіра, взаємодопомога чи співіснування без встановлення тісних емоційних зв'язків тощо).

Характеризуючи решту учнів класу, особливу увагу приділяють пасивним школярам, яких інші учні уникають або ізолюють. При цьому необхідно з'ясувати, чи у всіх ситуаціях ці діти проявляють пасивність, які причини такої їхньої поведінки в класі.

Загалом, ця частина характеристики класу повинна містити інформацію про характер спільної діяльності, причини, що її ускладнюють, та пропозиції щодо ефективних шляхів її оптимізації.

2. Характеристика лідерів класу

Основною метою складання цього розділу є виявлення причин, що спонукають до лідерства. Тому він повинен містити такі відомості:

– якості та властивості особистості (характер, темперамент, соціальна позиція, рівень домагань, самооцінка, критичність, комунікативні, організаторські здібності та схильності, активність, принциповість, особистісна привабливість, доброта, щирість та ін.), що призвели до виокремлення цієї особи як лідера.
– виконання завдань та обов'язків, що сприяли або гальмували висунення учня в лідери;

– чи є учень виразником думок, поглядів, інтересів усього класу, його більшості, чи тільки окремого угрупування учнів.

3. Характеристика поглядів, інтересів, переконань школярів

У цьому розділі необхідно вказати:

– наявність спільних інтересів;
– домінуючі мотиви спільної діяльності;
– наявність сформованих переконань і поглядів; наявність громадської думки; сформованість професійних інтересів;
– домінуючі мотиви вибору професії.

Кожний висновок необхідно підтверджувати конкретними прикладами з життя класу.

4. Характеристика рівня розвитку класу як соціальної групи, його відповідності соціально-психологічним параметрам колективу

Цей розділ є узагальнюючим, тому для його написання використовують дані усіх попередніх розділів. Здобувач описує таку характеристику класу:

– роль класного керівника, активу й окремих учнів в організації навчальних, трудових, громадських заходів;
– згуртованість, самостійність у прийнятті рішень, об'єктивність в оцінюванні позитивних і негативних якостей класу.

Розділ завершується висновками про рівень (стадію) розвитку класу як соціальної групи.

Друга частина характеристики передбачає розробку рекомендацій щодо використання отриманої інформації. Здійснюється пошук відповідей на запитання:

– як найбільш ефективно використовувати лідерів в навчально-виховному процесі?
– які корективи і якими способами можна вносити в процес оптимізації розвитку особистості школярів в умовах класу?

– як сприяти формуванню і розвитку громадської думки, переконань, світогляду класу як цілісної структури?
– які перспективи розвитку класу як колективу і в чому полягає роль учителя в управлінні цим процесом, які конкретні шляхи і засоби управління можна рекомендувати?